

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Regula benedicti - Kl. L. 103

Benedictus <de Nursia>

[Herrenalb(?)], 1465

urn:nbn:de:bsz:31-94587

11

Prologus
in contin
De generib
Quales debe
De Adhiben
Que sunt in
De Obsequi
De totumib
De p[ro]p[ri]o gra
De Officiis
Quanti p[ro]p[ri]a
Qualiter p[ro]p[ri]a
Qualiter do
Qualiter dom
Quomodo p[ro]p[ri]a
Quatuor in f
Quibus ten
Quatuor diu
Quanti p[ro]p[ri]a
Quo ordine
De disciplina
De Reuerent
De Decimis
Quomodo doct
De notatio
Qualis de em

Registrum Libelli

Prologus Regule S. benedicti Abbatis
qui continet tres divisiones,
De generibus Monachorum,
Qualis debet esse Abbas,
De Adhibendis consiliis fratribus
Que sunt instructa bonorum operum
De Obedientia
De humilitate
De vii gradibus humilitatis
De Officiis diuinis in noctibus
Quanti psalmi dicendi sunt Nocturnus horis
Qualiter et stans tempore agatur Nocturna laus
Qualiter dominicis diebus vigilis agantur
Qualiter dominico die matutini agantur
Quomodo primatis diebus matutini agantur
Quatenus in sanctorum Natalibus vigiliae agantur
Quibus temporibus dicatur alhelina
Quatenus diuina opera per die agantur
Quanti psalmi per easdem horas dicendi sunt
Cuius ordine psalmi dicendi sunt
De disciplina psallendi
De Reuerentia orationis
De decanis Monasterii
Quomodo dormiunt Monachi
De reconciliatione culpabilium
Qualis deesse modus reconciliationis

De grauioribus Culpis
De his qui se uirgunt excoꝛtatis
Qualiter soluitur p̄ccata excoꝛtatis
De his qui sepius corꝛipti nō em̄d
Si debeant iterū recipi fr̄es excoꝛtatis
De monasterio
De pueris bore etate q̄lter corꝛipiantur
De Collocatio monasterij q̄lis sit
De ferramentis vel rebus monasterij
Si debeant monachi pp̄m aliqd h̄re
Si om̄es q̄l n̄taria accipere
De septimanarijs coꝛuine
De infirmis fr̄ibus
De senibus et infantibus
De Ebdomedario lectore
De Mensura ciboru
De Mensura Potus
Quibus horis oporteat reficere fr̄es
De post completorium nemo loquat
De his qui ad op̄g dei vel ad m̄siam
n̄d occurrerint
De his qui excoꝛtantur quo s̄ntificat
De his qui fallunt in oratorio
De his qui in aliquibz leuibz rebus
relinquunt
De significanda hora operis dei
De op̄e manuu cotidiano
De obseruatione quadragesime

incipit Prologus Regule S
ancti Benedicti Abbatis ca. 1.

Nusculia o fili
precepta ma
gister et m
clina aurem
cordis tui et
ammomta
onem pui patris libenter excipe.
et efficaciter comple. ut ad eum
per obediencie laborem redeas.
a quo per inobediencie desidiar
recesseras. Ad te ergo nunc me
us sermo dirigitur. quisquis
abrenunciatis propriis uolup
tatibus domino xpo uero regi
militaturus. obediencie fortis

suma atq; preclara arma assu-
mus. impemus ut quicquid ag-
endum inchoas bonum. ab eo p-
fia in stantissima oratione depo-
scas. ut qui iam nos in filiorum
dignatus est numero computare
non debeat aliquando de malis
actibus nris contriscari. Ita enim
ei omni tempore de bonis suis
in nobis parendum est. ut non
solum. ut iratus pater non ali-
quando filios excedet. sed nec ut
metuendus dominus iritatus
malis nris. ut nequissimos ser-
uos perpetuam tradat ad penas
qui enim sequi noluerint ad g-
loriam. *Oratio prima.*

Hom est is
gere. Et a
defiam
bus audie
quid nos
Hodie si
nolite ob-
termin
indi. aud
et dicitur.
in audite
dicitur no
ute habe
nos compe

Exurgamus ergo tandem
 aliquando excitante n
 os scriptura ac dicente.
Hora est iam nos de somno sur
 gere. Et apertis oculis nris ad
 deficiam lumen. attentis auri
 bus audiamus divina cotidie
 quid nos ammoncat uox dices
Hodie si uocem eius audieritis
 nolite obdurare corda ura. Et i
 terum **Q**ui habet aures audi
 endi audiat quid spiritus dicat
 ecclesys. Et quid dicat. Venite fi
 lii audite me timorem domini
 docebo uos. **C**urrite dum lumen
 uite habetis ne tenebre mortis
 uos comprehendant. Et querens

dominus in multitudine populi
sui cum her clamat operarium
suum. iterum dicit. Quis est
homo qui nult uitam et cupit
uidere dies bonos. Quid si tu
audiens respondas ego dicit tibi
deus. Si uis habere ueram et
perpetuam uitam prohibe lig
uam tuam a malo et labia tua
ne loquantur dolum. Diuerte a
malo et fac bonum. inquire pa
tem et sequere eam. Et cum her
feceritis otuli mei super uos. et
aures mee adpreces uas. Et
antequam me in uocetis dicam
ete ad sum. Quid dulcius no
hat uoce domini in uocatis uos

factus est
demonstra
am uis
Sper dicit
in uen e
qui nos u
dece. In u
si uolum
dome actib
per uentur
um prophe
tes. Domi
tabernaculo
eset in mon

factus crassim. Ecce pietate sua
demonstrat nobis dominus ui
am uite. **Diuisio secunda:**

Seruitas ergo fide uel
obseruancia bonoru
actuum lumbis nris
perducatur euangelij pergam
itnera eius. ut mereamur eum
qui nos uocauit in regno suo ui
dere. In cuius regni tabernaculo
si uolumus habitare. nisi illuc
bonis actibus currendo minime
peruenitur. **Sed** interrogemus
cum propheta dominum ei dice
tes. **Domine** quis habitabit in
tabernaculo tuo aut quis req
uescet in monte sancto tuo. **post**

hanc interrogationem fratres
audiamus dominum responde
tem. et ostendentem nobis uiam
ipsius tabernaculi ac dicentem
Qui ingreditur sine macula et
operatur iusticiam qui loquitur
ueritatem in corde suo. qui non
egit dolum in lingua sua. qui
non fecit proximo suo malum
qui obprobrium non accepit ad
uersus proximum suum. qui
malum diabolum aliqua
suadentem sibi. cum ipsa suasi
one sua a conspectibus cordis
sui respiciens deduxit ad mibi
lum. et paruulos cogitatus eius
tenuit et allisit ad xpm. **Qui**

timentes domi
feruanga sua n
elatos. sed ipsa n
se posse sed a dor
manites operari
num macula
propheta dice
domine non i
tio da gloria
lus apostolis
sua sibi aliq
tens. **Quia**
Et iterum ipse
atur in dno q
minus in eu
audit uerba m
similabem i

5
tinentes dominum de bona ob
seruancia sua non se reddunt
elatos. sed ipsa in se bona non a
se posse sed a domino fieri existi
mantes operantem in se domi
num magnificant illud cum
propheta dicentes. Non nobis
domine non nobis sed nomini
tuo da gloriam. Et ad uer pau
lus apostolus de predicatione
sua sibi aliquid imputauit di
cens. Gratia dei sum id quod su
Et iterum ipse dicit Qui glori
atur in dno gloriatur. Unde do
minus in euuangelio ait Qui
audit uerba mea hec et facit ea
similabo eum uiro sapienti. q

edificauit domum suam supra
petram. **V**enerunt flumina fla
uerunt uenti et impigerunt
in domum illam et non cecidit
fundata enim erat supra petra.
Hec complens dominus expectat
cotidie hys suis sanctis motus
factis nos respondere debere. **D**eo
nobis propter emendacionem
malorum huius dies uite ad in
dicias relaxantur dicente aplo
An nescis quia patientia dei ad
patientiam te adducat. **N**am pi
us dominus dicit nolo mortem
peccatoris sed ut conuertatur
Quod et uiuat. **D**uisio **tra**
um ergo interrogassent

dominum fra
bonacali su
tandi precep
planius ba
mus becede
preparand
pra sanct
entia mlt
bis minus
le rogerunt
sue uideat n
instrare. Et
penas adu
mus per uer
ont et in bor
hanc luras u
re auctendum

dominum fratres de habitore ta-
 bernaculi sui audiuimus habi-
 tandi preceptum. **S**ed et si com-
 plerimus habitoreis officium eri-
 mus heredes regni celorum. **E**rgo
 preparanda sunt corda uestra et cor-
 pora sancte preceptorum obedi-
 entie militatura et quod in no-
 bis minus habet natura possibi-
 le rogemus dominum ut gratie
 sue iubeat nobis adiutorium mi-
 nistrare. **E**t si fugientes geheme
 penas adiutam perpetuam uolu-
 imus peruenire dum adhuc ua-
 cat et in hoc corpore sumus et p-
 hanc lucis uitam uacat imple-
 re currendum et attendum est

modo quod in perpetuum nobis
expediat. Constituenta est ergo
anobis dominica scola seruitu i
qua in satisfactione nihil asperu
nichilq; graue nos constitutu
ros speramus. **D**ed et si quid
paululum restituitur ditante
equitatis ratione propter enie
dationem uiciorum et conser
uationem caritatis processerit
non ilico pauore perterritus re
fugas uiam salutis que non
est nisi angusto uicio capi
enda. **P**rocessu uero conuersa
tionis et fidei dilatato corde et
inextinguibili dilectionis dulce
dine curritur uia mandatorum

dei ut ab ip
misterio disc
terna usq; ad
vantes in m
mbus xpi
tatemur
amur esse
ueribus n

M

rum hoc s
litis su
Demē
anachorita

dei ut ab ipius nunquam ma
 gisterio discedentes in eius doc
 trina usq; ad mortem perseve
 rantes in monasterio passio
 nibus xpi per patientiam par
 ticipemur ut regni eius mere
 amur esse consortes. *De re
 neribus monachor; tam zm*

Monachorum
 quatuor esse
 genera mani
 festum est. Pri
 mum cenobita
 rum hoc est monasteriale mi
 litans sub regula uel abbate.
 Denique secundum genus e
 anachoritarum id est herem

in nobis
 a est ergo
 seruati i
 hil aspectu
 infinitu
 et si quid
 us ditante
 ppter uenie
 et confes
 or effectur
 recitatis re
 que non
 cio inapi
 o conuersa
 into rod et
 nis dilite
 audatoru

tarum. horum qui non conuer-
sionis feruore nouitio. sed mo-
nasterij probatione diuturna
didicerunt contra dyabolum
multorum solatio iam docti
pugnare et bene instructi fra-
terna exerce ad singularem
pugnam heremi securi iam
sine consolatione alterius so-
la manu uel brachio contra
uicia carnis uel cogitationum
deo auxiliante sufficiunt pug-
nare. Tertium uero monach-
orum tereterrimum genus est
sarabaitarum qui nulla re-
gula approbati experientia
magistri sicut auem format

sed implun
ad huc app
seculo me
nostitut
aut certe
non dom
si omilib
pderon
quid pr
hor dicit
noluerit
litere. D
est mona
natur g
nitam si
unitas t
ms diebu

sed implumbi natura molliti
 ad huc operibus seruantes fide
 seculo mentiri deo per tonsuram
 noscuntur. **¶** In bim uel tm
 aut certe singuli sine pastore
 non dominas sed suis inclu
 si omnibus pro lege eis est de
 sideriorum uoluptas cum qd
 quid putauerint uel elegerit
 hoc dicunt sanctum. et quod
 noluerint hoc putant non
 licere. **¶** Quartum uero genus
 est monachorum quod nomi
 natur gironagium qui totam
 uitam suam per diuersas p
 unctas terminis aut quater
 nis diebus per diuersorum

cellas hospitantur. semper ua
gi et nunquam stabiles. et p
prie uoluptatibus et gule il
lecebris feruientes. et per omnia
deteriores faciantur. De quoz
omnium miserima conuersa
tione melius est silere quam
loqui. His ergo omissis ad ce
nobitarum fortissimum genus
disponendum adiuuante dno
veniamus.

**Qualis debet
esse abbas Capitulum tuum**

Abbas qui preesse
dignus est mona
stero semper mem
nisse debet quod dicitur et no
men maioris factis implere.

Jun 5

xpi

*Xpi en ag
ro creditur
tur pre non
Antepis
in quo do
Rox abba
tum dom
Docere au
sed iustio
tum dicit
mentibus
sic semper
sic uel d
uratum
uidias de
Sanctis
manibae*

Xpi em agere iures in monaste
 no creditur quando ipius uoca
 tur pre nomine dicente apostolo
Accepistis spiritum adoptionis
 in quo clamamus abba pater
Nonq abbas nichil extra precep
 tum domini quod ab sit debet a
 docere aut constituere uel iubere
 sed iussio eius uel doctrina ferme
 tum diuine iusticie in discipulor
 mentibus conspergatur. **N**emor
 sit semper abbas quia doctrine
 sue uel discipulorum obediencie
 utrarumq; rerum in tremendo
 iudicio dei facienda erit discussio
Sciatis abbas culpe pastoris
 mambae quitquid in omnibus

semper ua
 les et p
 gule il
 persona
 De qua
 conuicta
 quam
 sic ad
 in gen
 ure dno
 refer
 rium
 esse
 t mona
 per mem
 te et no
 plere

patet familias utilitatis minus
potuerit inuenire. Tantum uer
um liber erit ut si inquieto uel
inobedienti gregi pastoris fuerit
omnis diligentia attributa. et
morbidis earum actibus uniuersa
fuerit cura exhibita pastor eorum
in iudicio domini absolutus di
xit cum propheta dominus. Iusti
tiam tuam non abscondi in cor
de meo ueritatem tuam et salu
tate tuam dixi. Ipsi autem con
tempnentes spreuerunt me. Et
tunc dominum in obedientibus
cure sue omnibus pena sit eis
preualens ipsa mors.

Diuisio secunda.

Alius pre
dicitur san
quam uer
tibus dis
in uerbis
cedere et fin
domina p
mnia uer
lis docuer
factis in d
alios pced
efficitur
ne permit
iustitias me

Ergo cum aliquis su-
 scipit nomen albatu
 Dupli debet doctrina
 suis pre esse discipulis. id est oia
 bona et sancta factis amplius
 quam uerbis ostendere ut capa
 abus discipulis mandata domi
 ni uerbis proponat. Duris uero
 corde et simplicioribus factis suis
 diuina precepta demonstrat. **O**
 mnia uero que docuerit discipu
 lis docuerit esse contraria in suis
 factis in dicit non agenda ne
 alyis predicant ipse reprobus
 efficiatur ne quando illi dicat de
 us peccanti. **Q**uare tu enarras
 iusticias meas et assumis testa

mentum meum per os tuum.
Cu uero odisti disciplinam et pro
iecisti sermones meos post te.
Et qui in fratris tui oculo festu
tam uidebas in tuo trabem no
uidisti. **N**on ab eo persona in mo
nasterio discernatur. **N**on un
plus ametur quam alius nisi
quem in bonis actibus aut obe
dientia in uenerit meliorem.
Non preponatur in genus ex
seruicio conuerterit nisi alia
rationabilis causa existat. **Q**uod
si uita iusticia dicitur aliam in
sum fuerit et de cuiuslibet ordi
ne id faciat. **S**ui alias propria
teneant loca quia seruus sine

sine liber om
sumus et su
sem seruitut
lanus qua
personarum
modo in bar
discernunt
in operibus
ueniamur
ab eo om
batur om
vita discip
Idem
has
lan
nate
discipulorum

sue liber omnes in xpo unum
 sumus et sub uno domino equa-
 lem seruitutis militiam habu-
 lamus. quia non est apud deum
 personarum acceptio. **D**olum
 modo in hac parte apud ipsum
 discernimus. si meliores ab aliis
 in operibus bonis et humiles in-
 ueniamur. **E**rgo equalis sit
 ab eo omnibus caritas. una pro-
 beatur omnibus secundum me-
 rita disciplina. **Quisio tertia.**

In dotem namque sua ab
 hac apostolica debet il-
 lam semper formam ser-
 uare in qua dicitur **A**rgue
 obsecra incepta id est in istens

11
temporibus tempora terroribus
blandimenta. Durum magist
rum patris ostendat affectum.
id est in disciplinatos et iniqu
etos debet durus arguere. obe
dientes autem et mites et paci
entes ut in melius proficiant
obsecrare negligentes autem et
contempnentes ut increpet et
corruptam ammonemus. Neque
dissimulet peccata delinquen
cium sed mox ut reperit occu
raduitus ea ut preualeat am
putet. memor periculi belli sa
cerdotis desolo. Et honestiores
quidem atque intelligibiles am
mos prima vel secunda anno

ntione uerbi
bis autem et
peccos uel in
um uel corp
m ipso m
sua scilicet
non corrig
tute filium
ad id am
Duriss
M
scire quia
plus ad
difficilem et
per regere a

mitione uerbis corumpiat. impro-
 bos autem et duros corde ac su-
 perbos uel inobedientes uerber-
 um uel corporis castigatione
 in ipso muto peccati cohercet.
 sciens scriptum. stultus uerbis
 non corrigitur. Et iterum. Per-
 tute filium tuum uirga et liber-
 abis animam eius a morte.

Summa quarta :

Memisse debet semp
 albas quod est memi-
 nisse quod dicitur et
 scire quia tui plus committitur
 plus ab eo exigitur. Sciatq; qd
 difficilem et arduam rem susce-
 pit regere annas et multoz

seruire moribus et alium quide
blandimentis alium uero in re
pationibus alium suasionibus
et secundum unius cuiusque qua
litate uel intelligentiam ita
se omnibus conformet et aptet
ut non solum detrimenta grege
sibi commissi non patiatur uerum
in augmentatione boni grepis
gaudeat. **A**n te omnia ne dissi
mulans aut parumpendens sa
lutem animarum sibi commis
sarium plus gerat sollicitudines
de rebus transitoris et terrenis
atque caducis sed semper cogitet
quia animas suscepit regendas
de quibus et rationem redditurus

est. **E**t ne tunc
se substantia
tum. **P**rimu
dei et iusticia
adiuentur uo
hil deest tim
atque quia q
regendas pe
reddendam.
ta sua finte
num erum
qua in die u
num am
reddimus v
adum et sue
timens futu
pastoris de re

est. Et ne teneatur de minori for-
 te substantia meminere scrip-
 tum. **P**rimum querite regnum
 dei et iustitiam eius et haec omnia
 adiacentur uobis. **E**t iterum **N**ic-
 hil deest timentibus eum. **S**ci-
 atque quia qui suscepit animas
 regendas prepatet se ad rationem
 reddendam. **E**t quantum subci-
 ua sua fratrum se habere scierit
 numerum agnoscat pro certo.
 quia in die iudicii ipsarum om-
 niu animarum est domino
 redditurus rationem sine dubio
 addita et sue anime. **E**t ita semp
 timentis futuram discussionem
 pastoris de creditis ouibus tunc

de alienis rationibus cauet reddit
de suis sollicitus. Et cum de ammo
rationibus suis emendationem
alijs subministrat ipse efficitur
auctus emendatus. *De adhiben
dis ad consiliū fratribus cap^m iij*

Quod dicens aliqua prece
ptua agenda sunt in
monasterio. conuocet
abbas omnem congregationem
et dicat ipse unde agitur. Et au
diens consilium fratrum tractet
apud se et quod utilius iudicau
it faciat. *Deo autem ad consili
um omnes uocari diximus qz
sepe uerbum dominus reuelat qd
melius est. Sic autem dent fra*

tres consiliu
linitis subien
nant prome
eis in sum fu
bans pender
libens uide
obediunt. *Et*
uent obed
proinde et
spone. *Et*
magistra
neg aben
quam. *Et*
propen se
tem neg
cum abbi
uel foris o

tres consilium cum omni humi-
 litatis subiectione ut non presu-
 mant protrahere defendere quod
 eis iussum fuerit. sed magis in ab-
 batis pendat arbitrio ut quod sa-
 luberius iudicauerit esse ei cuncti
 obediant. **E**dem sicut discipulis co-
 uenit obedire magistro. ita et ipm
 prouide et iuste conderet cuncta di-
 sponere. **I**n omnibus igitur oēs
 magistrum sequantur regulari-
 nez ab ea temere declinetur aq-
 quam. **N**ullus in monasterio
 propriū sequatur cordis uolunta-
 tem nez presumat quisquam
 cum abbate suo proteruē nitus
 uel foris contendere monasterio

¶ mod si quis presumpserit
regulari discipline subiaceat.
¶ Ipse tamen abbas cum timore
dei et obseruatione regule omnia
faciat. sciens se proculdubio de
omnibus iudicis suis equissi-
mo iudici deo rationem redditu-
rum. Si qua uero inuicem a-
genda sunt in monasterii utili-
tatibus seniorum tantum con-
silio utatur sicut scriptum est
omnia fac cum consilio. et pro-
factum non penitebis. *Que s-
instrumeta bonoz operu cap^m v.*
Il primum dominum dei
diligere ex toto corde. tota
anima. tota uirtute. de

unde proxi-
sim. Den-
adulterari
non conu-
testimoni-
omnes bo-
que non
Abnegat
quatuor x
delicias
amare. p
uestire. m
tuum sep
subueni
a ferula
nichil an
non per fu

inde proximum tanquam seip-
 sum. Deinde non occidere. non
 adulterari. non facere furtum.
 non concupiscere. non falsum
 testimonium dicere. honorare
 omnes homines. et quod sibi fi-
 quis non uult. alij non faciat.
Abnegare semetipsum sibi ut se-
 quatur xpm. Corpus castigare.
 Delicias non amplecti. Ieiunium
 amare. pauperes retinere. nud
 uestire. infirmum uisitare. mor-
 tuum sepelire. In tribulatione
 subuenire. Dolentem consolari.
 a seculi actibus se facere alienum.
 nichil amoris xpi preponere. **na**
 non perficere. uacantie tempa

non reservare. dolum in corde non
tenere. pacem falsam non dare.
caritatem non delinquere. **N**o
iurare ne forte peruret. verita-
tem ex corde et ore proferte. malu
pro malo non reddere. Injuriam
non facere sed factam patienter
sufferre. Inimicos diligere. ma-
ledicentes se non remaledicere
sed magis benedicere. persecutio-
nem propter iustitiam sustinere.
Non esse superbum. non inno-
tum. non multum edacem. non
somniaentum. non pigrum.
non murmurosum. non detrac-
torem. **S**peram suam deo commit-
tere. bonum aliquid in se cum

vident de
lum uero ser
nt et sibi rep
timere. gel
utam et ee
stentia sp
tem cord
tam habet
bona tust
se respice
tiones in
tes mor o
ori spirit
um am
tustodia
nate u
ta non la

uiderit deo applicet non sibi ma-
 lum uero semper a se factum sta-
 at et sibi reputet. **D**iem iudicii
 timere. gehennam expauescere
 uitam eternam omni concupi-
 stentia spirituali desiderare. mor-
 tem cotidie ante oculos susper-
 tam habere. Actus uite sue omni
 hora custodire. In omni loco deu-
 se respicere pro certo stare. **C**ogita-
 tiones malas cordi suo adueme-
 tes. mor ad xpm allidere et seni-
 ori spirituali patefacere. **O**s su-
 um a malo uel prauo eloquio
 custodire. multum loqui. non a-
 mare uerba uana aut risum ap-
 ta non loqui. risum multum

aut excussum non amare lecti
ones sanctas libenter audire oca
tionem frequenter in cubiliere ma
la sua preterita cum lacrimis
uel gemitu cotidie in oratione
deo confiteri. de ipsis malis dece
terio emendare. desideria carnis
non perfitere uoluntatem pro
priam adire preceptis altatis in
omnibus obedire etiam si ipse
aliter quod absit agat. memores
illius dominici precepti que di
cunt facite que autem faciunt
facere nolite. Non uelle dici facti
antequam sit. sed prius esse ut
uerius dicatur. **P**recepta dei fac
tis cotidie adimplere. et facite

facite

amare. nullum odire zelum et
 inuidiam non habere. contenti-
 onem non amare. elationem
 et iactantiam fugere. seniores
 uenerari. iuniores diligere. In
 xpi amore pro inimicis orare. cum
 discordantibus ante solis ortum
 in pacem reducere. et de dei miseri-
 cordia nunquam desperare. Ec-
 ce hec sunt instrumenta artis
 spiritualis. que cum fuerint a
 nobis die noctuque incessabiliter
 adimpleta. et in die iudicii retri-
 buata. illa merces nobis ad-
 mino recompensabitur. quam
 ipse promisit quod oculus non
 uidit nec auris audiuit nec in

cor hominis ascendit. que pre
parauit deus his qui diligunt
eum. Officina uero ubi hec oia
diligenter operemur claustra
sunt monasterii. et stabilitas in
congregatione. *De obedientia*

Capitulum Sextum

Dignus humilitatis q
dus est obedientia sine
mora. Hec conuenit
his qui nichil sibi xpo carius ex
istimant. Propter seruicium sa
nctum quod professi sunt. seu pp
ter metum gehenne. uel gloriar
uite eterne. mor ut aliquid im
peratum fuerit. amariore ac si
diuinitus imperetur moram

pat. uel
dominus
obediunt
dicitur
audit
tes stat
tatem.
eorum
agel
tes uer
tis uer
lun un
pfer
li oper
Dei aim
explicat
eternam

pati nesciunt in faciendo. De quibus
 dominus dicit. **O**bediunt michi. Et iterum dicit
 doctoribus. **C**um uos audit me
 audit. **E**rgo hi tales relinquen-
 tes statim que sua sunt et uolu-
 tatem propriam deserentes mox
 excutuntur manibus et quod
 agebant imperfectum relinque-
 tes iuxta obedientie pede uolun-
 tate uocem factis sequuntur. et ue-
 lum uno momento producta ma-
 gisteri iussio. et perfecta discipuli
 opera in uoluntate timoris
 dei ante res communiter tractas
 explicantur. **C**um uis ad uitam
 eternam iradiendi amor in

cumbit deo angustam uiam arri-
piunt unde dominus ait. angu-
sta est uia que ducit ad uitam ut
non suo arbitrio uiuentes. uel
desiderijs suis et uoluptatibus
obedientes. sed ambulantes alie-
no iudicio et imperio in terroribus
degentes. albatem sibi pre esse de-
siderant. **E**mic dubio hi tales
illam domum imitantur sente-
tiam qua dicit. Non ueni facere
uoluntatem meam. sed eius qui
misit me. **O**bedet ipsa obediencia
a tunc acceptabilis erit deo. et
dulcis hominibus. si quod iube-
tur non trepide. non tarde. non
tepide. aut cum murmure uel

cum resp
tur. qua
bus prebe
spe em d
audir. **E**
supulis
larem
Nam
dit dis
nerum
auerit
men a
quor
Et prot
tur gra
mura
falsitate

cum responsione nolentis efficiatur. quia obedientia que maiori-
 bus prebetur domino exhibetur.
Ipe enim dixit. Qui uos audit me
 audit. Et cum bono animo a di-
 scipulis preberi oportet. quia hi-
 larem datorem diligit deus.
Nam cum malo animo si obe-
 dit discipulus. et non solum ore
 uerum etiam in corde si murmure
 auerit. et impleat iussionem. ta-
 men acceptum iam non erit deo
 qui cor respicit murmurantis.
Et pro tali facto nullam consequi-
 tur gratiam. Immo penam mur-
 murantium incurrit si non cum
 satisfactione emendauerit.

Detacturmitate Cap^m viij
Attamius quod ait ppha
Dixi custodiam vias
meas ut non delinqua
in lingua mea. Posui ori meo custo
diam. obmutui et humiliatus sum
et siliu ab omni. hic ostendit ppheta
si ab omni eloquii miterdum ppter
tacturmitatem debet taceri. quia
tunc magis amialis verbis propter
penam peccati debet cessari. Ergo
quamuis de bonis et sanctis et edi
ficationum eloquii perfectis di
sapulis propter tacturmitatis
gravitatem rara loquendi con
cedatur licentia. quia scriptum
est. In multiplo non effugies

peritum. Gra
in manibus h
et dicit magis
cere et audire d
Et deo si qua
prore cum or
subiectione v
tur. Dicitur
bi onosa et
na clausura
dampnatus
um disappul
peritum
Capitulum
Q
fren
Om

petatum. Et alibi. Mors et vita
 in manibus lingue. Nam loqui
 et docere magistrum conderet. ta
 cere et audire discipulo conuenit
 Et ideo si qua requirenda sunt a
 prore cum omni humilitate et
 subiectione reuerentie requiran
 tur. **S**curilitates uero uel uer
 ba otiosa et risum mouentia et
 na clausura in omnibus locis
 dampnamus et ad tale eloqui
 um discipulum aperire os non
 permitimus. **De humilitate**

Capitulum octauum

Quiamat nobis diuina
 scriptura fratres dices
 Omnis qui se exaltat

humiliabitur. et qui se humiliat
exaltabitur. Cum hec ergo dicit
ostendit nobis omnem exaltati
onem genus esse superbie quod
se cauere ppheta iudicat dicens
Domine non est exaltatum cor
meum neque elati sunt oculi mei
Neque ambulavi in magnis neque
in mirabilibus super me. **Ps ad.**
Si non humiliter sentiebam
sed exaltaui animam meam sic
ablatatus super matrem suam. ita
retribues in animam meam.
Vnde fratres si summe humilita
tis uolumus culmen attingere
et ad altationem illam celestem
ad quam per presentis uite hu

umilitatem a se
uelonger per uer
astendentibus
est que in form
per quam ex de
dentes angel
Non aliud su
ille et a se
tux in se exal
humilitate
ipsa exerta n
que humiliat
itur ad celu
dem spale d
et animam
for gradus hu
plius euom

militatem ascenditur uolumus
 uelotiter peruenire. actibus uis
 ascendentibus scala illa erigenda
 est. que in somno iacob apparuit.
 per quam ei descendentes et ascen-
 dentes angelus monstrabantur.
Non aliud sine dubio descensus
 ille et ascensus a nobis intelli-
 gitur. nisi exaltatione descendere et
 humilitate ascendere. **S**cala uo
 ipsa erecta nra est uita in seculo
 que humiliato corde a domino eri-
 gitur ad celum. **L**atera enim eius-
 dem scale dicimus nram corpore
 et animam. **I**n qua latera diuer-
 sos gradus humilitatis uel disci-
 pline euocatio diuina ascenden-

dos miseruit *Item primus gradus*

Dignus humilitatis
gradus est. si timores
dei sibi ante oculos
semper ponens obliuionem om-
nino fugiat et semper sit memo-
rum omnium que precepit deus. q̄
lites contempnentes deum in
gehennam perpetuitatis incidat
et uitam eternam que timen-
tibus deum preparata est ani-
mo suo semper reuoluat. et tu-
stodiens se omni hora apertat
et uicis. id est cogitationum. lig-
ue. oculorum. manuum. pedu-
um. uel uoluntatis proprie. sed et
desideria carnis amputare festi-

net. Et tunc
semper respici-
ta sua omni-
mitate in
deo omni bono
mensurat. v-
am in cog-
deum semper
dicitur. Et
deus. Et tunc
cogitatione
dicit. Intel-
mens alen-
domine a-
ut solunt
suae per uer-
le frater ma-

net. **E**stinet se homo de celis a dō
 semper respici omni hora. et fac
 ta sua omni loco. ab aspectu di
 uinitatis uideri et ab angelis
 deo omni hora renuntiā. **D**e
 monstrat uobis hoc propheta
 qui in cogitationibus suis ita
 deum semper presentem ostendit
 dicens. **S**eruitas corda et renes
 deus. **E**t item. **D**ominus nouit
 cogitationes hominum. **E**t item
 dicit. **I**ntellexisti cogitationes
 meas a longe. et quia cogitatio
 hominis confitebitur tibi. **N**am
 ut sollertus sit circa cogitationes
 suas peruersas dicit semper uti
 lie frater in corde suo. **T**unc ero

Inmaculatus coram eo. si obserua
uero me ab iniquitate mea. **Vo**
luntatem uero propriam ita facere
prohibemur cum dicit scriptura
nobis. Et a uoluntatibus tuis au
tere. **E**t item rogamus deum in
oratione ut fiat uoluntas eius
in nobis. **D**oremur ergo merito
non facere uoluntatem nostram
cum cauemus illud quod dicit
scriptura sancta. **S**unt uis que
uidentur hominibus recte qua
rum fimo usque ad profundum in
ferni demergit. **E**t cum cauemus
illud quod de negligentibus dictu
est. **C**orrupti sunt et ab homina
biles facti sunt in uoluntatibus

si in de
dum redim
sentem cum
Ante est or
um. Cauem
alium de p
cum nitro
posita est.
dicitur post
non est. **E**
templanti
dominus d
surre filio
si est intel
deum et si
mris. cotid
opera sua nu

In desideris uero carnis ita
 deum credamus nobis esse pre
 sentem cum dicit ppheta dno.
 Ante te est omne desiderium me
 um. Cauendum ergo est. ideo in
 alium desiderium. quia mors se
 cum introitum delectationis
 posita est. Unde scriptura precep
 ditens post concupiscentias tuas
 non eas. Ergo si oculi domini con
 templantur bonos et malos. et
 dominus de celo semper respicit
 super filios hominum. ut uideat
 si est intelligens aut requirens
 deum. et si ab angelis nobis depu
 tatis. cotidie domino factori uro
 opera nra nuntiantur. cauend

ergo est omni hora fratres sicut
dicit in psalmo propheta ne nos
declinantes in malum et in uti
les factos aliqua hora afficiat
deus et parcendo nobis in hoc te
pore quia pius est et expectat
nos conuerti in melius dicat no
bis in futuro hec fecisti et tacui.

Secundus gradus humilitatis

Secundus humilitatis
gradus est si propria
quis non amans uo
luntatem desideria sua non de
lectetur implere sed uocem illa
domini factis imitetur dicentis
Non ueni facere uoluntatem
meam sed eius qui misit me

...ren dicit
...ber peria
...coronam
Q
...na se subd
...num d
...factus ob
...mortem
Q
...tate te
...liber terro
...fuerit am
...non lassifica

Item dicit scriptura Voluptas
habet penam et necessitas parit
coronam. *Tertius humilitat. g!*

Tertius humilitatis g
radus est. ut quis pro dei
amore omnimobedien
tia se subdat maiori imitans do
minum de quo dicit apostolus
factus obediens patri usque ad
mortem. *Quarto grado hui.*

Quartus humilitatis
gradus est. si in ipsa
obediencia duris et con
trariis rebus. uel etiam quibus
libet rogatus in ueris tacita co
sciencia amplectatur et sustinet
non lassescat uel discedat directe

scriptura. **Q**ui perseverauerit usque
in finem hic saluus erit. **I**tem **C**
fortetur cor tuum et sustine domini
Et ostendens fidelem pro domino
in uersa etiam sustinere debere
dicit etiam ex persona sufferenti-
um. **P**ropter te morte afficimur
tota die estimati sumus sicut o-
ues occisionis. **E**t securi despere-
tributionis diuine subsequuntur
gaudentes et dicentes. **S**ed in his
omnibus superamus propter eum
qui dilexit nos. **E**t **I**tem alio loco
scriptura. **P**robasti nos inquit
deus. **I**gne nos examinasti sic
examinatur argentum. **I**n-
dixisti nos in laqueum posu-

isti tribu
irascendi
subsequa
mnes sup
procedunt
in uersis
tes qui
dent et a
dimittit
in laque
lo a uo
et per sen
dicitur

grandus

Q

151

isti tribulationes in dorso nostro. Et
 ut ostendat subprior nos esse dele
 subsequitur dicens. Imposuisti ho
 mines super capita nostra. Dedit
 preceptum domini in aduersis et in
 inuitis per patientiam adimple
 tes qui percussi in maxillam pre
 bent et aliam auferenti tunicam
 dimittunt et pallium angariati
 miliario uadunt et duo cum pau
 lo apostolo falsos fratres sustinet
 et persecutionem sustinet. et ma
 ledicentes se benedicit. **Quintus**

gradus humilitatis

Quintus humilitatis
 gradus est si omnes co
 quitationes malas coedi

suo aduenientes uel mala a se ab
stione commissa per humilem con
fessionem abbati non celauerit suo
hortans nos de hac re scriptura
dicit. Reuela domino manum tuam
et spera in eum. Et Item dicit Con
fitemini domino quoniam bonus
quoniam in seculum misericor
dia eius. Et Item propheta. Delictum
meum cognatum tibi feci. et Inui
stias meas non operui. Dixi p
nuntiabo aduersum me Inuisti
tias meas domino et tu remisisti In
prietate cordis mei.

Secundus gradus

Secundus humilitatis gra
dus est. si omni uilitate
uel extremitate conten

tue si non
sibi humi
malum et
rens cum p
datus sum
tium factu
per reatu
S non solu
Et inon
humilia
Ego autem
mo depro
recto plebe
militatus et

tus sit monachus et ad omnia que
sibi iniunguntur uelud operarium
malum et indignum se inducet di-
cens cum propheta. Ad nichilum re-
ductus sum et nesciui ut humen-
tum factus sum apud te et ego se-
per te cum.

Septimus gradus

Septimus humilitatis gra-
dus est. si omnibus se
inferiorem et uiliorem
non solum sua lingua pronuntiet
sed et intimo cordis credat affectu
humilians se et dicens cum propheta
Ego autem sum uermis et non ho-
mo. obprobrium hominum et ab-
iectio plebis exaltatus sum et hu-
miliatus et confusus. Et Item.

Donum michi quod humiliasti
me ut distam mandata tua.

Octavius gradus humilitatis

Octavius humilitatis
gradus est. Si nichil
agat monachus nisi
quod communis monasterii regu-
la uel maiorum cohorruitur ex-
empla.

Nonus gradus humilitatis

Nonus humilitatis gra-
dus est. Si linguam
ad loquendum prohi-
beat monachus et tacite uitate
habens usque ad interrogacionem
non loquatur monstrante scrip-
tura quia in multiloquio non
effugietur peccatum. et quia uix

linguofus n
m. Den
O En
do
h
nisi. Qu
tus nre
Andem
U
uice et s
grauitate
onabha
mesus m
Expient
ne. Duid

Ingnosus non dirigetur super ter-
ram. *Decimus gradus humilitatis*

Decimus humilitatis g-
radus est. Si non sit faci-
lis aut promptus in
risu. Quia scriptum est. Stul-
tus in risu exaltat uocem suam.

Undecimus gradus humilitatis

Undecimus humilitatis
gradus est. Si cum lo-
quitur monachus le-
miter et sine risu humiliter cum
grauitate et pauca uerba et rati-
onabilia loquatur. et non sit da-
mosus in uoce sicut scriptum est
Sapientis uerbis in uoce fit pau-
cis. *Duodecimus gradus hu-*

ud humilitati
indata sua
humilitate
humilitate
est. Si nihil
monachus nisi
monasterium regu-
deruntur ex
gradus humilitatis gra-
humilitatis gra-
dum prohi-
tantur in uoce
rogationem
strenue scip-
loquo non
m. et quia in

Determinus humilitatis
gradus est. Si non solu
corde monachus sed et
am corpore humilitatem uidenti
bus se semper in dicit. id est in ope
re in oratorio. in monasterio. in
orto. in uia. in agro. uel ubi cunq;
est sedens uel ambulans uel stans
inclinato sic semper capite. de fix
is interram aspectibus. reum se
omni hora de peccatis suis existi
mans. iam se tremendo iudicio
dei presentari estimet. dicens sp
illud quod publicanus ille exan
gelicus fixis interram oculis
dixit. Domine non sum dignus
ego peccator oculos meos leuare

ad celum. Et
in mariuati
sunt usque
bus humilita
si monach
de per uener
foras mitte
vniuersa
indigne ob
re uelud na
dne in q
timere deb
consuetud
tatione u
iam in op
catis et in
nabitur den

ad celum. Et iterum cum prophe-
 ta. Incuruatus sum et humiliatus
 sum usquequaque. Ergo his omni-
 bus humilitatis gradibus ascen-
 sis monachus mox ad caritatem
 dei perueniet illam que perfecta
 foras mittit timorem per quam
 vniuersa que prius non sine for-
 midine obseruabit absque ullo labo-
 re uelud naturaliter ex consuetu-
 dine incipiet custodire non iam
 timore reberne sed amore xpi et
 consuetudine ipsa bona et delecta-
 tione uirtutum que dominus
 iam in operatio suo mundo aper-
 catis et uicis spiritu sancto dig-
 nabitur demonstrare. *De officijs*

Diuinitus in noctibus Cap^m nonu^m

Hic tempore id est a
kalendis nouenbris usq^{ue}
in pascha iuxta consider
ationem rationis octaua hora
noctis surgendum est. ut modice
amplius de media nocte pauset
et iam digesta surgant. Quod
uero restat post uigilias a fratri
bus qui psalterium uel lectionum
aliquit indigent meditationem in
seruatur. In pascha autem usq^{ue} ad
supradictas kalendas nouenbris
sic temperetur hora uigiliarum
agenda ut paruissimo interual
lo quo fratres ad necessaria natu
re creant custodito mox matuti

in qui incipien
sunt subsequan
psalmi dicitur
hanc Capitu
Hic tempore
for
me
intende. don
me festina n
domine labio
meum adiu
an. Cui sub
psalmus et
almis non
tum antiph
tandus. Inde
anum. denie

in qui incipiente luce agendi
sunt subsequantur. **Quantum**
psalmi dicendi sunt nocturnis
horis Capitulum decimum

Hemine tempore premis-
so in primis uersu deo
in adiutorium meum
intende. domine ad adiuuandum
me festina. in secundo ter dicendi
domine labia mea aperies. et os
meum adnuntiabit laudem tu-
am. Cui subiungendus est tertius
psalmus et gloria. Post hunc ps-
almus nonagesimus quartus
cum antiphona aut cetera decan-
tandus. Inde sequatur ambrosi-
anum. deinde sex psalmi cum

antiphonis. Quibus dicitur dicitur
su benedicat altaris et sedentibus
omnibus in scamis. legantur
uicissim a fratribus in codice sup
analogium tres lectiones inter
quas tria responsoria cantantur
Post tertiam uero lectionem qui
cantat dicat gloriam. Quam
dum incipit cantor dicere mox
omnes de sedibus suis surgant
ob honorem et reuerentiam sancte
trinitatis. Codices autem legan
tur in uigilijs tam ueteris testa
menti quam noui diuine aucto
ritatis sed et expositiones earum
que anonimatissime doctorum
orthodoxis catholicis patribus facte

Post hoc uer
nim responsorius
reliqui sex psalmi
cantandi. Post hoc
sequitur excedere
et supplicatio le
bit et sic finit
**Qualiter est
nocturna la**
Antiphona
fide
nim
psalmi
excepto quod
propter breuitate
me legantur
lectionibus in

sunt. Post has uero tres lectiones
 cum responsorijs suis sequantur
 reliqui sex psalmi cum alleluia
 canendi. Post hos uero lectio apoli
 sequatur ex corde recitanda et uersa
 et supplicatio letanie id est hyriele
 son et sic finiantur uelie nocturne

*Qualiter estans tempe agatur
 nocturna laus Capitu vnderi*

Hasta autem usq; ad
 kalendas nouembrijs o
 minis ut supra dictum
 est psalmodie quantitas teneat²
 excepto quod lectiones in codice
 ppter breuitatem nocturni mini
 me legantur sed pro ipsie tribus
 lectionibus una de ueteri testame

to dicatur memoriter. Quam
breue responsum subsequatur
et reliqua omnia ut dictum est
impleantur id est ut nunquam
minus a duodecim psalmodum
quantitate ad uigilias noctur
nas dicatur. exceptis tertio et no
nagesimo quarto psalmo.

*Qualiter dicitur diebus uigilie
agantur Capitulum duodecim*

Dominico die temper
tus surgatur ad uigi
lias. In quibus uigi
lis teneatur mensura id est mo
dulatis ut supra disposuimus
sex psalms et uersu residentibus
tunitis disposite et per ordinem

in subfoliis le
ut supra dicitur
ones cum resp
tantum in qu
dicatur a can
dum in apt
uecencia su
aciones sequa
psalm cum
anteriores et
iterum lega
lectiones cum
ordine quo s
um dicitur
tis que in sti
tantia cum
Dicitur etiam

in subfelleis legantur in codice
 ut supra diximus quatuor lecti
 ones cum responsorius suis ubi
 tantum in quarto responsorio
 dicatur a cantante gloria. **Q**uia
 dum incipit mox omnes cum re
 uerencia surgant. **P**ost quas lec
 tiones sequantur ex ordine alii sex
 psalmi cum antiphonis sicut
 anteriores et uersu. **P**ost quos
 iterum legantur alii quatuor
 lectiones cum responsorius suis
 ordine quo supra. **P**ost quas iter
 um dicantur tria cantica de pph
 tis que instituerit abbas. **T**unc
 cantica cum alleluia psallantur
Dicto etiam uersu et benedicite

abbate legantur alie quatuor lec-
tiones de nouo testamento ordie
quo supra. Post quartum uero
responsum incipiat abbas
ymnium Te deum laudamus.
Quo perduto legat abbas lecti-
onem de euangelio cum honore
et tremore stantibus omnibus.
Quia per lecta respondeant om-
nes amen. Et subsequatur mox
abbas ymnium Te decet laus et
data benedictione incipiant ma-
tutinos. Cui ordo uigiliarum
omni tempore quantum estatis ip-
sorum equaliter in die domini-
co teneatur. nisi forte quod absit
tardius surgant et aliquid de

lectionibus be-
responsum. C
uio tunc
Quod sicut
satisfaciat de
uenerit neq
dominus d
tur Capitu
Almatum
medicatur.
psalmus fin
tum. Post q
gelimus all
tatur. tunc
et sermo fin
benedictione
de uerbalis e

lectionibus breuiandum est aut
 responforus. **Q**uod tamen om
 nino caueatur ne proueniat.
Quod si contigerit. digne inde
 satisfaciatur deo in oratorio prius
 uenerit neglectum. **Qualiter**
dominico die matutini aggan
tur Capitulum tertium deca
Ter matutinis dominico die in p
 nime dicatur sexagesimus sextus
 psalmus sine antiphona in dicit
 tum. Post quem dicatur quinq
 gesimus alleluia. Post quem di
 catur centesimus septimus deca
 et sexagesimus secundus. **I**nde
 benedictiones et laudes. lectio una
 de apocalypsi ex corde responfori

le quatuor le
 mento orde
 tactum uer
 priat adha
 audamus.
 at abbas lecti
 tam honeste
 is omnibus
 onderunt om
 quatur uer
 et laus et
 apiant ma
 ugharum
 in estatis q
 n die domini
 te quod abis
 t aliquid de

ambrosianum uersus cantatum
de euangelio letania et comple
tum est *Quomodo priuatis diebus
matutinum agantur Cap^m xiii*

Diebus autem priuatis
matutinorum sollemp
nitas ita agatur. de
sexagesimus sextus psalmus di
citur sine antiphona subtrahen
do modice sicut dominica ut omne
occurrant ad quinquagesimu
qui cum antiphona dicatur. *Ps*
quem duo psalmi dicatur. *Ps*
dum consuetudinem. *De* *Ps*
da feria. *quintus* et *tricesimus*
quintus *tertia* *feria* *quadrage*
simus *secundus* et *quinquage*

finus sextus. quarta feria sexa
 gesimus tertius. et sexagesimus
 quartus. quinta feria octogesi
 mus septimus et octogessimus
 nonus. sexta feria. septuagesima
 quintus. et nonagesimus prima
 sabbato autem centesimus qua
 dragesimus secundus. et canticu
 deuteronomy. quod diuidatur in
 duas glorias. Nam ceteris diebus
 canticum uniuersis die suo ex
 pphens sicut psallit ecclesia roma
 na diuatur. Post hec sequantur
 laudes. deinde lectio una apostoli
 memoriter recitanda. responso
 rum ambrosianum. uersus. can
 ticum de euangelio. letania et

complet. **P**lane agenda matu-
tina uel uespertina non transe-
at aliquando nisi in ultimo loco
ordine oratio dominica omnibus
audientibus dicatur a priore pp-
ter scandalorum spmas que oriri
solent ut conuenti per ipsius ora-
tionis sponsionem qua dicunt
Dimitte nobis debita nostra sicut
et nos dimittimus debitoribus
uris purgent se ab huiusmodi
uicio. Ceteris uero agenda ultra
pars eius orationis dicatur ut
ab omnibus respondeatur sed li-
bera nos a malo. **Qualiter in
sanctorum natalibus in eglise
agantur Capitulum quintiden**

T In sanctorum uero festiuitatibus uel omnibus solemnitatibus sicut diximus dominico die agendum ita agatur excepto quod psalmi aut antiphone uel lectiones ad ipsum diem pertinentes dicantur. Modus autem supra scriptus teneatur.

Quibus temporibus dicatur alleluia Capitulum xvij

H Sancto pascha usque ad pentecosten sine intermissione dicatur alleluia. A pentecosten autem usque ad caput quadragesime omnibus noctibus cum sex posterioribus psalmis tantum ad nocturnos di-

agenda matu
non transe
ultimo loca
ita omnibus
re a prore p
mas que orat
perigine con
qua dicant
a uofra sic
debito hinc
huiusmodi
tendit ultra
s dicatur ut
dantur sed li
ualiter in
ris inq
um quatin

canit. Omnia uero dominica ex
quadagesimam cantica. matu-
tina. prima. tertia. sexta. nona qz
cum alleluia dicantur. uespera
uero cum antiphona. Responsoria
uero nunquam dicantur cum al-
leluia nisi a pascha usqz pentecoste.
*Qualiter diuina opera per diem
agantur Capitulum xvii.*

Ut ait propheta septies in
die laudem dixi tibi. Et
septenarius numerus
sacratissimus a nobis sic implebitur
si matutino prime. tertiae. sexte.
nonae. uespere. completorioqz te-
pore nre seruitutis officina per-
soluamus. quia de his horis di-

ero dimittat
tanta manu
a sexta nona
vitur. uespera
bona. Responso
bitantur tunc
a usq; pentecost
na opera perdon
tulum xvii
pheta septem
idem dixi tibi
aruis numeris
sic impletur
mie terre. fete
ompletur
tis officina per
a dehis houis

170
nity fanyt uay dny
B/2 au la pte

Handwritten text on a small, torn piece of paper, likely a fragment from a manuscript. The text is written in a cursive script and is partially obscured by the tear.

at p[ro]pheta
den tibi d[omi]n[us]
re idem ipse p[ro]
note fuerit
tibi. Ergo d[omi]n[us]
nunc laude
dina ultra
prima te
completo
ad confite
mi pens
T
de sequen
ma h[ab]et
singulatim

ait propheta septies in die laudem
dixi tibi. Nam de nocturnis vigili
is. idem ipse propheta ait. Media
nocte surgebam ad confitendum
tibi. Ergo his temporibus refera
mus laudes creatori nro super iu
dicia iusticie sue id est matutinis
prima terna. sexta nona. vespera
completorio. et nocte surgamus
ad confitendum ei.

*Quatuor psal
mi per eadem horas dicendi sunt xviii*

Iam de nocturnis uel ma
tutinis digessimus or
dinem psalmodie nunc
de sequendis horis uideamus. P
rima hora dicantur psalmi tres et
singulatim et non sub una gla

Hymnum eiusdem hore post uersu
deus in adiutorium meum inten
de antequam psalmi incipiant
Post explecionem trium psalmo
rum recitetur lectio una uersus
et Kyrieleson et missa sint. Tercia
uero sexta et nona. Item eo ordine
celebretur oratio. id est uersus hy
mni eorumdem horarum. Item psal
m. lectio. uersus. Kyrieleson et
missa sint. **S**i maior congrega
tio fuerit cum antiphonis. si uero
minor indirectum psallantur
Respectu autem finis quia
tuor psalmis cum antiphonis
terminetur. Post quos psalmi
os lectio recitanda est. **U**nde re

ponsorum. am
tantum de uer
cano dominu
Completo
saluorum dicit
Eius psalmi d
trophona dicit
hymnus eius
uersus Kyrie
missa sint. **C**
In dicendi si
Uper
me b
deus
um intende
me unisau
prima hori dicit

sponsorium ambrosianum. usus
 tantum de euangelio. letania. et
 oratio dominica. et fiant misse.

Completorium autem trium p
 salmorum dictione terminetur.

Qui psalmi directanei sine an
 tiphona dicendi sunt. Post quos
 hymnus eiusdem hore. lectio una.
 uersus. Eucleson. benedictio. et
 misse fiant.

**Quo ordine psal
 mi dicendi sunt Capitulu xix**

In primis semper dur
 ms hore dicitur uersu
 deus in adiutorium me
 um intende et gloria. Inde hym
 nus uniuscuiusq; hore. Deinde
 prima hora dominica dicenda.

quatuor capitula psalms centesi-
mi octavi decimi. Reliquis uero
horis. id est tertia sexta nona tina
capitula supra scripti psalms ce-
tesimi octavi decimi dicantur. Ad
primam autem secunde ferie.
dicantur tres psalms. id est primus
secundus. et sextus. Et ita per sin-
gulos dies ad primam usque ad do-
minicam dicantur per ordinem
tertius psalms usque ad nonum de-
cimum psalms. Ita sane ut
nonus psalms et septimus de-
cimus diuidantur in duas glo-
rias. Et sic fiat ut ad unguis do-
minica semper a uicesimo ma-
piatur. Ad tertiam uero sextam

et nonam ferie
capitula que re-
tesimo octavo de-
tertia perca sen-
Expone igitur
omnis decimo
dominica et se-
fecerit iam ad
nonam psalms
a centesimo
centesimo
um psalms no-
m semper us-
perca sen hor-
tue hymnorum
lectionum nel
one unferm u

et nonam secunde ferie nouem
 capitula que residua sunt de cen-
 tesimo octauo decimo psalmo ipa-
 terna per easdem horas dicantur.
Expensis igitur psalmo centesimo
 octauo decimo duobus diebus idē
 dominica et secunda feria. tertia
 feria iam ad tertiam. sextam. ul
 nonam psallantur ceteri psalmi
 a centesimo nono decimo usque ad
 centesimum uicesimum septimi-
 um psalmi nouem. **Q**uiaque psal-
 mi semper usque ad dominicam
 per easdem horas itidem repetan-
 tur hymnorum nichilominus
 lectionum uel uersuum disposi-
 tione unferunt cunctis diebus fer-

uata et ita scilicet ut semper domi
nica a centesimo octauo decimo in
cipiatur. **V**espera autem cotidie q̄
tuor psalmodiarum modulatione et
minuetur. **C**ui psalmi incipian
tur a centesimo nono usq; ad cen
tesimum quadragiesimum septi
mum exceptis his qui in diuersis
horis exercis sequestrantur. id est a
centesimo septimo decimo usq; cen
tesimum uicesimum septimum
et centesimo tricesimo tertio. et ce
tesimo quadragiesimo secundo. **R**e
liqui omnes in uespera dicendi s̄t.
Et quia minus ueniunt tres psal
mi ideo diuidendi sunt qui minu
mero supra scripto fortiores inue

niunt. id est
octauus et cen
tesimus tertius.
duagesimus qu
ueso sextus dec
esim centes
conuigatur
psalmodiarum
id est lectione
uersus uel ca
antimus imp
totum uero co
tur cotidie id
gesimus et ce
terius. **D**
modie diuine
almi qui super

nuntur. id est centesimus tricesi-
 octauus. et centesimus quadrage-
 simus tertius. et centesimus qua-
 dragesimus quartus. **C**entesim^{us}
 uero sextus detrimus quia paruus
 est cum centesimo quinto detrimo
 coniungatur. **D**igesto ergo ordine
 psalmodiarum uel psalteriorum reliq^{ue}
 id est lectiones responsoria. hymni
 uersus. uel cantica sicut supra tax-
 auimus impleantur. **I**n comple-
 torum uero idem psalmi repeta-
 tur cotidie id est quartus. nona-
 gesimus et centesimus tricesi-
 mus tertius. **D**isposito ordine psal-
 modie diurne. reliqui omnes psal-
 mi qui supersunt. equaliter

diuidantur in septem nocturni uigi-
lys partendo scilicet qui inter eos
prolixiores sunt psalmi. et duodeci
per unam quamq; constituantur
noctem. **H**oc precipue commone-
tes ut si au forte hec distributio ps-
almorum displicent ordinet sine
hinc aliter iudicauerit dum omni
modis id attendatur ut omni heb-
domada psalterium ex integro nume-
ro centum quinquaginta psalmo-
rum psallatur et dominico die
semper accipite repetatur ad uigi-
lias quia nimis in eis deuotionis
sue seruicium ostendunt monachi
quia minus psalterio cum tantis
consuetudinibus per septimanam

tercium psal-
sanctos patres
e implens q
nam septima
uarius. **Ad**
In Capitulo
U
ro speculari
metinens
nonne cedam
uum assis
mos finim
Seruie dor
rum psallit
spem angelis

articulum psallunt diuini legitima
 sanctos patres nostros uno die strenui
 e implensse quod nos tepidi uti
 nam septimana integra per sol
 uamus. *De disciplina psallendi*

In Capitulum vicesimum

Ubiq; credimus diuina
 esse presentiam et ocu
 los domini in omni lo
 co speculari bonos et malos maxi
 me tamen hoc sine aliqua dubita
 tione credamus cum ad opus diui
 num assistimus. Ideo semper me
 mores sumus quod ait propheta
 Seruite domino in timore et ite
 rum psallite sapienter Et in co
 spectu angelorum psallam tibi

Ergo consideremus qualiter oportet nos in conspectu diuinitatis et angelorum esse et sic strenuus ad profallendum ut mens nra concordet uoti nostre. **De Reuerentia orationis Capitulum vicesimum**

Sicut cum hominibus potentibus uolumus aliqua suggerere non presumimus nisi cum reuerentia et humilitate. quanto magis domino deo in uerborum cum omni humilitate et puritate deuotione supplicandum est. Et non in multiloquio. sed in puritate cordis et conpunctione lacrimarum nos exaudiri sciamus. Et ideo breuis debet esse et pura oratio. nisi forte

exaltati in se
poterantur
omnino breui
signo apnoce
gant. **De**
Capitulum
Sicut in
et sancte con
mauric dea
gemur super
secundum in
in albis su
eligitur in
his partat o
mitur peros

ex affectu inspirationis diuine
procedatur. In conuentu tamen
omnino breuiter oratio et facto
signo a priore omnes pariter sur
gant.

De decanis monasterii
Capitulum vicesimum secundum

Sin maior fuerit congrega
tio eligantur de ipsis
fratres boni testimonij
et sancte conuersationis et consti
tuantur decani qui sollicitudines
gerant super decimas suas in oia
secundum mandata dei et precep
ta abbatis sui. Cum decani tales
eligantur in quibus securus ab
bas partiat onera sua. Et non eli
gantur per ordinem sed secundum

uite meritum et sapientie ditia;
Quod si quis ex eis aliqua forte
inflatus superbia reperiatur fuerit
reprehensibilis correptus semel et
iterum atque tertio si non emenda
uerit deiciatur et alter in loco eius
qui dignus est succedat. Et de pre
posito eadem constituimus.

Quomodo dormiant monachi
Capitulum vicesimum tertium

Singuli per singula lecta
dormiant. lecta sermo
pro modo conuersationis
secundum dispositionem abbatis
suam piam. Si potest fieri om
nes in unum locum dormiant.
Si autem multitudo non sunt

dom aut uro
super eos solli
dela niter n
usq; mane
mgi mugal
tellos ad laci
dormiant n
uuluerent
an sint mo
fugis ab sp
nent se mu
de cum om
et modesta
num se non
mptam se
tes uero ad
deute coher

Dem aut uicem cum senioribus qui
 super eos solliciti sint pausent. **C**an-
 dela uigiliter in eadem tella ardeat
 usq; mane. **V**estiti dormiant. et
 anxi cingulis aut fimbriis. et cul-
 tellos ad latus non habeant. dum
 dormiunt ne forte per somnum
 uulnerentur dormientes. **E**t ut p-
 ati sint monachi semper et facto
 sigilo absq; mora surgentes festi-
 nent se inuicem preuenire ad opus
 dei cum omni tamen grauitate
 et modestia. **A**dolefcentiores freres
 iuxta se non habeant lecta sed per-
 mixta cum senioribus. **S**urgentes
 uero ad opus dei inuicem se mo-
 derate cohortentur ppter somnoz

lencorum excusaciones. *De excom-
municacione culpam Ca. xxiii.*

Si quis frater contumax
aut inobediens aut sup-
bus aut murmurans
uel in aliquo contrarius existens
sancte regule et preceptis senioru
suorum contemptor repperitus fuit
hic secundum preceptum domini
nri admonetur semel et secundo
secreto a senioribus suis. Si non
emendauerit obuigetur publice
coram omnibus. Si uero nec sic co-
rrexit sic intelligit qualis pena
sit excommunicationi subiaceat.
¶ In autem improbus est iudic-
te corporali subdatur. *Qualis*

Debet esse modus excommunicationis Capitulum uicesimum quartum

Secundum modum culpe et excommunicationis uel discipline debet extendi mensura. Qui culpaxum modus in abbatis pendeat iudicio. Si quis tamen frater in leuioribus culpis inuenitur amensse participatione prouetur. Primiti autem amensse consorcio ista erit ratio ut moratorio psalmum aut antiphonam non imponat neque lectionem recitet usque ad satisfactionem. Refectio nem autem tibi post refectio nem fratrum solus accipiat ut si ubi

ones De excom
spatiu Ca. xxiii
frater contumax
obediens aut sup
ut murmurans
tarius exiens
receptis semoni
tor repetitus fuit
ceptum domini
sentel et seruand
s suis. Si non
ugetur publice
Si uero nec sero
t qualis pena
tion subiacet
obus est unde
ur. **Qualis**

gratia fratres reficiunt sexta hora
ille frater nona. Si fratres nona
ille uespera usque dum saties factioe
congrua ueniam consequatur.

**De grauoribus culpis Capitu-
lum uicesimum sextum.**

Terminus autem frater qui gra-
uoris culpe noxa tene-
tur suspendatur amen-
sa simul et ab oratorio. Nullus ei
fratrum in ullo unigatur conso-
cio neque in colloquio. Dolus sit ad
opus sibi iniunctum persistens
in penitencie luctu sciens illam
terribilem apostoli sententiam
dicentis traditum huiusmodi ho-
minem sathane in interitum car-

nis ut spiritus saluus sit in die do-
mini. Tibi autem refectioem sola
percipiat mensura uel hora qua
preuiderit albas ei competere. Nec
a quoquam benedicatur transen-
te nec abus qui ei datur. *De his*

*qui sine iussione unguunt se exco-
municatis. Capitulum xxxvii.*

Si quis frater presumpse-
rit sine iussione abbas
fratri excommunicato q̄
libet modo se ungerere aut loqui cu-
eo uel mandatum ei dirigere sim-
ilem forciatur excommunicationis
iudictam. *Qualiter sollicitus
sit abbas circa excommunicatos.
Capitulum uicesimum octauum*

Omnim sollicitudine curam
gerat abbas circa delin-
tes fratres quia non op-
sams medicus sed male habentibus
Et ideo uni debet omnimodo ut sapi-
ens medicus immutare quasi oc-
cultos consolatores sempertas ide
seniores sapientes fratres qui q-
si secreta consolentur fratrem fluc-
tuantem et prouocent eum ad hu-
militatis satisfactionem et con-
solentur eum ne habundantiori
tristitia absorbeatur sed sicut ait
idem ap[osto]lus confirmetur in eo cari-
tas et oretur pro eo ab omnibus
Rat[io] prope enim debet sollicitu-
dinem gerere abbas et omnim fa-

quantitate et industria curare ne ali
 quam deouibus sibi creditis perdat.
Nouetur enim se infirmarum cura
 suscepisse ammarum non super sa
 nas tyrannidem et metuat pphete
 conuincationem per quem dicit
 deus. **Q**uid crassum uidebatis as
 sumebatis et quod debile erat pro
 ueebatis. **E**t pastoris boni pium
 mittetur exemplum qui relictis
 nonaginta nouem in deserto ad
 ut unam ouem que errauerat
 querere cuius infirmitati intan
 tum compassus est ut eam in sa
 cris humeris suis dignaretur i
 ponere et sic reportare ad grege.
De his qui sepius correpti no

emendauerit **C**um uicem non
Siquis frater frequenter
correctus non emenda
uerit pro qualibet cul
pa si etiam excommunicatus no
emendauerit acrior ei accedat cor
reptio id est ut uerberum uindicta
in eum procedat. Quod si nec sic
correxerit aut forte quod absit in
superbiam elatus etiam defende
noluerit opera sua tunc abbas
faciat ut sapiens me dicit **S**i
exhibuit fomenta si unguenta ad
hortationum si medicamina di
uinarum scripturarum si adul
terium uisionem excommunica
tionis uel plagas uertarum et

...uasi...
...ter frequen
...non enendi
...qualiber al
...umtate in
...ei accedit
...um unidm
...quod si nec fir
...quod abfir in
...ram defende
...tunc abfir
...ne dicitur
...impugnata
...ediamina
...atum si ad
...occurrit
...negatum

VI. E. 2. M. 11
DE EO T. P. C. E.
E. E. P.

non s'videat m
lex indifferen
maius est suam
um pro oratio
qui omnia pet
at in firmum
si nec isto mo
fuerit tunc la
ro ab fatione
te malum cen
fidele si disced
us moribus or
tammur. Si
api futes ex
in Capitulum
Pater
expedi

iam si uiderit nichil suam preua-
 lere in dustriam adhibeat etiam q
 maior est suam et omnium fratr
 um pro eo orationem ut dominus
 qui omnia potest operetur salute
 circa infirmum fratrem. Quod
 si nec isto modo sanatus sanatus
 fuerit tunc iam albas utatur fer-
 ro ab stysione ut ait aplos. Aufer-
 te malum ex uobis. Et iterum. In
 fidelis si discedit discedat ne una o-
 vis morbida omnem gregem con-
 taminet. *Si debent iterum re-
 cipi sintres exeuntes de monaste-
 rio Capitulum Tricesimum.*

Fater qui proprio iucio
 creditur aut eintur de

24
monasterio si reuerti uoluerit spon
deat prius omnem emendatione
uitu pro quo egressus est. Et sic in
ultimo gradu recipiatur ut exbor
humilitas eius comprobetur. Et id
si de nouo exierit usque tertio ita reci
piatur. Iam uero postea sicut om
nem sibi reuersionis aditum dene
gant. *De pueris in minori etate qua
liter corripiantur Capitulum xxxj.*

Omnis etas aut intellet
tus proprias debet habe
re mensuras. Ideoque q
tuens pueri uel adulescentiores eta
te aut qui minus intelligere pos
sunt quanta pena sit excommuni
cationis. hy tales dum delinquit

aut leuissimis m
aut acris uerber
ut facerent. *De
scru qualis si
Q* aliter
aliqui
one
moribus solum
dax non elatus
non in uiribus
prodire sed in
congregationem
tam gerat de
sone alians un
dentur custodiat
fret. Si quis au
te aliquod reatu

aut leuibus minus affligantur
 aut atris uerbis cohercantur
 ut fiantur. *De Cellerario mona*

sterii qualis sit Capitulum xxij

Cellerarius monasterii
 eligatur de congregati
 one sapiens maturis
 moribus sobrius non multum e
 dax non elatus non turbulentus
 non inuiosus non tardus non
 prodigus sed timens deum qui ei
 congregationem sit sicut pater. Cu
 ram gerat de omnibus. In ue
 sitione abbatis nichil faciat. Que in
 bentur custodiat fratres non con
 fect. Si quis autem frater ab eo for
 te aliquid irrationabiliter postulat

non spernendo eum contristet sed
rationaliter cum humilitate
male peccati deoget **A**nimam
suam custodiat memor semp illi
aplica quia qui bene ministravit
gradum bonum sibi adquirit **I**n
firmorum infantum hospitium
pauperumq; cum omni sollicitu
dine curam gerat sciens sine dubio
quia pro his omnibus in die iudicij
rationem redditurus est **O**mnia
uasa monasterij cunctamq; sub
stantiam ac si altaris uasa sacra
ta conspiciat **N**ichil ducat negli
gendum **N**eque auaritie studeat ne
q; prodigus sit et strepatur substa
cie monasterij sed omnia mensur

ore faciat et
aliam. Hum
dabit et rui
tribuat. Sen
grat. Loue
no bonus sup
Omnia que e
sa habeat sub
reducant. No
construam a
tepi uel ino
Sallentur. me
quod meo cor
uorum depu
maior fuerit
bus ad iuris et
nat uel imple

ate faciat et secundum iussionem
 abbatis. **H**umilitatem ante omnia
 habeat et cui substantia non est q̄
 tribuatur sermo responsionis porri
 gatur bonus ut scriptum est. **S**er
 mo bonus super datum optimum
Omnia que ei munxerit abbas ip
 sa habeat sub cura sua. **I**n quibus ei
 prohibuerit non presumat fratribus
 constitutum ammonam sine aliq̄
 typo uel mora offerat ut non scan
 dalizentur memores diuini eloquii
 quod mereatur qui scandalizauerit
 unum de pusillis. **S**i congregatio
 maior fuerit solatia ei dentur a quibus
 adiutus et ipse equo animo fa
 ciat uel impleat officium sibi con

missum. **H**oris competentibus den-
tus que danda sunt et petantur
que petanda sunt ut nemo petatur
betur neque contristetur in domo dei.

**De feramentis uel rebus mo-
nasterii Capitulum xxxiii**

Substantia monasterii
in feramentis uel ue-
stibus seu quibuslibet
rebus provideat abbas fratres de quibus
nata et moribus securus sit et
eis singula ut utile iudicauerit co-
signet custodienda neque recollige-
da. Ex quibus abbas breuem teneat
ut dum sibi in ipsa assignata fra-
tres uicissim succedunt sciat quid
dat aut quid recipit. **S**i quis at-

sedde aut nen
fren tentauit
non emendauit
lari subiacent
di uium al
De
du
m
sumat aliqu
ne missione a
quid propriu
rem neque redire
missum sed
re quibus nec
luntates licet
testate. **O**mn
parte monaste

sordide aut negligenter res mona-
 stery tractauerit corrumptur. Si
 non emendauerit discipline regu-
 lari subiaceat. *Si debeant mona-*
chi proprium aliquid habere Cap. xxxviii

Decipue hoc utrum in-
 diatus amputetur de
 monasterio ne quis pre-
 sumat aliquid dare aut amperere si-
 ne iussione abbatis neque habere ali-
 quid proprium nullam omnino
 rem neque codicem neque tabulas neque
 grassium sed nihil omnino quip-
 pe quibus nec corpora sua nec uo-
 luntates licet habere in propria po-
 testate. Omnia uero necessaria a
 patre monasterii sperare nec quod

liceat habere quod alias non dedit
aut permisit. Omniaque sunt om-
nibus communia ut scriptum est
nec quisquam suum aliquid esse
dicit vel presumat. Quod si quis
quam hinc nequissimo uicio depre-
bensus fuerit delictum ammonet
semel et iterum. Si non emendave-
rit correctioni subiacet. **Si omnes
debent equaliter necessaria ac
capere.**

Capitulum tricesimum
Sicut scriptum est. **Quia**
debatur singulis prout
cuque opus erat. **Ubi** no-
dicimus ut personarum quod absit
acceptio sit sed infirmitatum con-
sideratio. **Ubi** qui minus in dicit

agant deo gratias et non contriste-
tur. Qui uero plus indiget humi-
lietur pro misertate non extolla-
tur pro misericordia et ita omnia
membra erunt in pace. Ante om-
nia ne murmurations malum
pro qualicumque causa in aliquo
qualicumque uerbo uel significa-
tione appareat. Quod si deprehe-
suerit quis discretionem discipline
subdati.

*De Septimanarius
quoque Capitulum xxxvi*

Patres sic sibi inuicem
seruiant ut nullus ex-
cusetur a quoque of-
ficio nisi aut egritudine aut in-
causa grauis utilitatis quis oc-

cupatus fuerit quia maior exim
de merces adquiratur. In bealliba
autem protrahuntur solacia ut no
cum tristitia hoc faciant sed habe
ant omnes solacia secundum mo
dum congregationis aut posicio
nem loci. **S**i maior congregatio
fuerit ceterarum excusetur a quo
quonia uel si qui ut diximus maio
ribus utilitatibus occupantur. Ce
teri uero sibi sub caritate mutem
seruiant. **E**gressurus de septimana
sabbato munditias faciat linteis cu
quibus sibi fratres manus aut pe
des terunt lauet. **P**edes uero tam
ipse qui egreditur quam ille qui
intraturus est omnibus lauent

Vasa ministerij sui munda et sana
 cellario reconfignent. **C**ui celler
 arius item intranti consignet ut
 sciet quid dat aut quid recipit. **S**
 eptimanary autem ante unam
 horam refectioms accipiant super
 statutam ammoniam singulos bi
 beres et patiem ut hora refectioms
 sine murmuracione et graui la
 bore seruiant fratribus suis. **I**ndi
 ebis autem sollempnibus usq; ad
 missas sustineant. **I**ntrantes et
 exeuntes ebdomedary in oratorio
 mox matutinis finitis dominica
 omnium genibus prouoluantur
 postulantes pro se orari. **E**gredien
 tes autem de septimana dicant

hunc uersum. **B**enedictus es domine
deus qui adiuuasti me et consolatus
es me. **Q**uo dicto tertio accipiat bene
dictionem egrediens. **S**ubsequatur
autem ingrediens et dicat. **D**eus in
adiutorium meum intende domine
ad adiuuandum me festina. **E**t hoc
idem tertio repetatur ab omnibus.
Et accepta benedictione ingrediatur.

**De infirmis fratribus. Capitu-
lum Tricesimum septimum.**

Infirmorum cura ante oia
et super omnia ad hiben-
da est ut sicut uenera xpo
ita eis seruetur quia ipse dixit. **I**n-
firmus fui et iustificatus me. **E**t quod
fecistis uni ex minimis meis michi

fecistis. **D**ed et ipsi infirmi conside-
 rent in honorem dei sibi seruari et
 non superfluitate sua contristent
 fratres suos seruientes sibi. **Q**ui
 tamen patienter portandi sunt
 quia de talibus copiosior merces ad-
 quiritur. **E**rgo cura maxima sit ab-
 lati ne aliquam negligentiam pra-
 caantur. **Q**uidam fratribus infir-
 mis sit cella super se deputata et
 seruator timens deum et diligens ac-
 sollicitus. **B**alnearium usus infir-
 mis quotiens expedit offeratur.
Dans autem et maxime uicet
 bus tardius concedatur. **D**ed et car-
 num esus infirmis omnino de-
 bilibusq; pro reparatione concedat^r

Not ubi meliorati fuerint a carm-
bus more solito omnes abstineat
Cura autem maxima sit ablati-
ne accleratus aut seruitoribus
negligantur infirmis quia ad ipm
respiciat quicquid a discipulis de-
linquitur. **De senibus et infan-**
tibus Capitulum tricesimum octauum

Licet ipsa humana na-
tura trahatur ad miseri-
cordiam in his etatibus
senum uidelicet et infantum ta-
men et regule auctoritas eis pro-
spiciat. Consideretur semper in eis
in beallitas et nullatenus eis di-
structio regule teneatur in alime-
tis sed sit in eis pia consideratio et

preuenat bonas
Edomesticus
Mensis
letus
fortius
et rediret lege
leturus tota ebd
ingrediatu
missis et comm
omibus pose
ad ipm spiritum el
hic nec sus termo
tamen in sapientia
mea aperies et os
dix laudem tuam
benedictione ingra
tum **Paruum**

preueniat bonae rationis. *De*
Ebdomedario lectore Cap^m xxxix

Mensis fratrum edentium
 lectio de esse non debet. Nec
 fortuito casu qui accipi
 erit caditum legere audeat ibi sed
 lecturus tota ebdomada dominica
 ingrediatur. *¶* Qui ingrediens post
 missae et communionem petat ab
 omnibus pro se orari ut auertat de
 ab ipso spiritum elationis et dicatur
 hic uersus tertio ab omnibus ipso
 tamen incipiente. Domine labia
 mea aperies et os meum adnuna
 abit laudem tuam. *¶* Et sic accepta
 benedictione ingrediatur ad legen
 dum. *¶* Summuq; fiat silentium

ad mensam ut nullius musicatio
uel uox nisi solius legentis ibi audi
atur. **Q**uic uero necessaria sunt co
medentibus et bibentibus sic sibi in
uicem ministrant fratres ut nullus
indigeat petere aliquid. **E**t quid
tamen opus fuerit somitu cuiuscunq;
signi potius petatur quam uoce.
Nec presumat ibi aliquis de ipsa lec
tione aut aliunde quicquam referre
ne detur occasio nisi forte prior pro
edificatione uoluerit aliquot breuiter
dicere. **F**rater autem ebdomedarius
accipiat mixtum priusquam inci
piat legere propter comunonem
sanctam. et ne forte graue sit ei ieu
niun sustinere. **P**ostea autem cum

coram ebdom
refraat fratres a
nem legunt sed q
ones. **D**imen
Capitulum q
Suffra
fectio
tam
omnibus mens
mentia prap
fermitates ut fo
ponerit edere q
temp duo pulue
tribus omnibus
ent inde poma
leguminum ad
Pons liben un

coquere ebdomadarius et seruitoribus
reficiat fratres autem non per ordi-
nem legant sed qui edificent audi-
entes. *Semen sum ciborum.*

Capitulum quadagesimum

Sufficere credimus ad re-
fectionem cotidianam
tam ferte quam none
omnibus mensibus cocta duo pul-
mentaria propter diuersorum in-
firmitates ut forte qui ex uno no-
potuerit edere ex alio reficiatur.

Ergo duo pulmentaria cocta fra-
tribus omnibus sufficiant. Et si fu-
erint inde poma aut nascencia
leguminum addatur et tertium
Panis libra una pro persona suffi-

ciat indie siue una sit refectio siue p̄
dyet et cene. **Q**uod si cenatur sunt a
de eadem libra tertia pars a cellera
rio referuetur reddenda cenaturis.
Quod si forte labor fuerit factus
maior in arbitrio et potestate ab
batis erit si expediat aliquid au
gere remota pre omnibus crapu
la ut nunquam succipiat mona
cho indigetis quia nichil sic con
trarium est omni xp̄iano quom̄
crapula sic ait dominus noster.
Videte ne grauentur corda uestra in
crapula et ebrietate. **F**ueris uo
minori etate non eadem seruetur
quantitas sed minor quam ma
ioribus seruata monimibus pat

ante Carnu
mno ab om
mefno p̄ter
emores **De M**
Capitulum n
Quod si forte labor fuerit factus
maior in arbitrio et potestate ab
batis erit si expediat aliquid au
gere remota pre omnibus crapu
la ut nunquam succipiat mona
cho indigetis quia nichil sic con
trarium est omni xp̄iano quom̄
crapula sic ait dominus noster.
Videte ne grauentur corda uestra in
crapula et ebrietate. **F**ueris uo
minori etate non eadem seruetur
quantitas sed minor quam ma
ioribus seruata monimibus pat

atate Carnium quadrupedum o
mnino ab omnibus abstineatur
comestio preter omnino debiles et
egrotos *De Mensura potus.*

Capitulum quadragimum primum

Unusquisque proprium
habet donum ex deo alius
sic alius uero sit. Et ideo
cum aliqua scrupulositate a nob
mensura uictus aliorum constitui
itur. Tamen infirmorum conuen
tes in beatitudine credimus em
nam uinum per singulos sufficere
dies. Quibus autem donat deus
tolerantiam abstinentie propria
se habituros mercedem sciunt. Ad
si aut loca necessitas aut labor aut

ardor estatis amplius poposcerit i
arbitrio prioris consistat consider
ans omnibus ne surzeat sati
etas aut ebrietas. **Sicet** legamus
unum omnino monachorum no
esse sed quia uere temporibus id
monachis persuaderi non potest
saltem uel hoc consentiamus ut
non usq; ad satietatem bibamus
sed parcius quia apostatare facit
etiam sapientes. **Ubi** autem neces
sitas loci exposcit ut nec supra scrip
ta mensura inueniri possit sed mul
to minus aut ex toto nichil benedi
cant deum qui ibi habitant et non
murmurent. **Hoc** autem omnia ad
monentes ut absq; murmuratione

for fuerit: C
ar reficere for
H per
ref
fram reuere
tota estate si la
babit mona
fatis non pec
in scia reuere
Reliquis diebu
donc. Que per
magis habue
uor minus su
et in abbate sic
sic omnia temp
qualiter amue

sunt fratres. **Quibus bonis oportet
at reficere fratres Capitulum xliij**

Hancato pascha usq; ad
pentecosten ad sextam
reficiant fratres et ad
seram tenent. **A**pentecoste autem
tota estate si labores agrorum non
habent monachi aut nunquam e
statis non perturbat quarta et sex
ta feria ieiunent usq; ad nonam.
Reliquis diebus ad sextam pran
deant. **Q**ue prandiu sexta si opera
matris habuerint aut estatis fer
uor minus fuerit continuanda est
et in abbatis sit providentia. **E**t oia
sic omnia temperet atq; disponat
qualiter anime saluentur et qd

faciunt fratres absq; ulla murmur
atione faciant. Ab idibus autem sep
tembris usq; ad caput quindrea
gesime ad nouam semper reficiat
In quadragesima uero ad uesper
am Ipsa tamen uespera sic agat
ut lumine lucerne non indigeat
reficientes sed luce adhuc diei oia
consummentur. **D**ebet omni te
pore siue tene siue refectiois hora
sic temperetur ut cum luce fiant
omnia. **De post completorium**
nono loquatur Capitulu xliij
Omnino tempore silencio
debent studere monachi
maxime tamen noct
urne horis. **E**t ideo omni tempore

siue tempore si
fuerit p[er]d[er]e
cena sedant
et legat unus
tas partium a
disperat audie
tatum aut
m[er]it in teller
illa hora h[ab]e
re. **A**lys uero b
autem dies rei
uesper paruo
adant ad lecto
ur diximus et
quinq; folijs u
permittit omni
accidentibus pec

siue ieiunij siue prandij si tempus
 fuerit prandij mox ut surrexerint a
 cena sedent omnes in uno loco
 et legat unus collationes uel ui-
 tas patrum aut certe aliud quod
 edificet audientes. **N**on autem ep-
 taticum aut regum quia in fir-
 mis intellectibus non erit utile
 illa hora hanc scripturam audi-
 re. **A**lys uero horis legantur. **S**i
 autem dies ieiunij fuerit dicta
 uespera paruo interuallo mox ac-
 cedant ad lectionem collationum
 ut diximus et lectis quatuor aut
 quinque folijs uel quantum hora
 permittit omnibus minimum oc-
 currentibus per hanc moram let-

atione si quis forte in assignato
sibi commissio fuerit occupatus
ocurrat. Omnes ergo in unum
congregati complerent. Et exeu-
tes a completorio nulla sit licentia
denovo cuiquam loqui aliquid.
Quod si inuentus fuerit quisq[ue]
hanc preuentiu[m] taciturnitatis
regulam grauiori uindicta sub-
iacent. excepto si necessitate hospi-
tium superuenient aut forte alias
alicui aliquid iusserit. Quod t[ame]n
et ip[s]um cum summa grauitate
et moderatione honestissime fiat.
*De his qui ad opus dei uel ad men-
sam tarde occurrerunt. Capitulum
quadragessimu[m] quartum.*

Honoram diuinum officij
 mox ut auditum fuerit
 signum relictis omnibus
 quolibet fuerit in manibus sum
 ma cum festinatione curzatur. Cū
 grauitate tamen ut sturilitas nō
 inueniat fontem. Ergo nichil
 dei preponatur. Quod si quis ad
 nocturnas uigilias post gloriam
 psalmi nonagesimi quarti quem
 propter hoc omnino protrahendo et
 morose uelunius dici occurrerit
 nō stet in ordine suo in choro sed om
 num ultimus stet aut in loco q̄
 talibus negligentibus seorsum co
 stituerit albas ut uidentur ab ip̄o
 uel ab omnibus usq; dum impleto

opere dei publica satisfatione pen
teat. **D**eo autem eos in ultimo aut
foris iudicauimus debere stare
ut uisi ab omnibus uel pro ipa ue
candia sua emendentur. Nam si
foris oratorium remaneant erit
forte talis qui se aut recolloret aut
dormiat aut sedeat foris uel fabu
lis uacet ne detur occasio maligno
Sed ingrediatur intus ut nec co
tum peccat et dereliquo emendet.
Durme autem bonus qui ad op
dei post uersum et gloriam primi
psalmi qui post uersum dicitur
occurrerit lege qua superius dixi
mus in ultimo ster loco. **N**ec pre
sumat sociari choro psallentium

uisi ad satisfi
ab eis licentia
sua in timore
cedit. **A**lber
qui ante uersu
ut simul om
erent et su
medant ad m
gloriam sua
occurrerit u
ptra id totu
occurrerit u
ad uersu con
sed sequitur
um refirar sol
one sua uini u
et occurrerit

usq[ue] ad satisfactionem nisi forte
 abbas licentiam dederit permissioe
 sua ita tamen ut satisfaciatur res
 ex hoc. Ad horam uero refectiois
 qui ante uersum non occurrerit
 ut simul omnes dicant uersum
 et orent. et sub uno simul omnes
 accedant ad mensam qui per ne-
 gligentiam suam aut malum no[n]
 occurrerit usq[ue] ad secundam uice[m]
 p[ro]pter id corripatur. Si de mo[n]o
 emendauerit non permittatur
 ad mensam communis participare
 sed sequestratus a consortio omni-
 um reficiat solus ablata ei porci-
 one sua uini usq[ue] ad satisfactioem
 et emendationem. Similiter aut[em]

pariatur qui ad illum uersum no
fuerit p̄ns qui post abum dicitur.
Et ne quis presumat ante statu
tam horam aut postea quicquā
tibi aut potus presumere. Sed et
sicut a priore aliquid offertur et
accipere renuerit. hora qua desidet
aueat hoc quod prius recusauit.
aut aliud omnino non accipiat.

usq; ad emendationem congruas
*De his qui excommunicantur quo
satis faciant Capitulum xlvij*

Qui pro maiore cul
pis ab oratorio et amen
sa simul excommunicat
hora qua opus dei per celebratur
in oratorio ante fores oratorij pro

finitus iacet
tantum p̄ns
tus prius o
excommunicat
du faciat u
uere satis fa
tuffus ad ab
uat se ante p
dnde omniu
proo. Et tunc
apariatur in d
albas de reue
num aut le
quid neu pre
imponere m
sae. Et omne
pletur opus dei

stratus iaceat nichil dicens nisi
 tantum posito in terra capite stan-
 tus pronus omnium de oratorio
 exiit pedibus. Et hoc tam-
 diu faciat usque dum abbas iudica-
 uerit satis factum esse. Cui dum
 iussus ab abbate uenerit prouol-
 uat se ante pedes ipsius abbatis
 deinde omnium uestigis ut orat
 pro eo. Et tunc si iusserit abbas re-
 capiatur in choro uel ordine quo
 abbas deuenit plane ut psal-
 mum aut lectionem uel aliud
 quid non presumat in oratorio
 imponere nisi iterum iubeat ab-
 bas. Et omnibus horis dum com-
 pletur opus dei proiciat se intra

in loco quo stat et sic satisficiat
usq; dum ei iubeat abbas ut que
stat iam ab hac satisficiatione. **¶**
uero pro culpis leuibus excommu-
nicantur tantum amensa in
oratorio satisficiant usq; ad ius-
ficionem abbatis. Hoc semper faci-
ant usq; dum benedicat et dicat
sufficit. *De his qui falluntur in*

oratorio Capitulum xl sextum

I quis dum pronunciat
psalmum aut respon-
serium aut antiphona
uel lectionem fallitur nisi per
satisficiationem ibi coram omni-
bus humiliatus fuerit maiori
uindicta subiacet. **¶** Quippe q

noluit humi-
noscere de
propheta culex
qui in malis
delinquit
¶ In p[er]f[ec]to
dum laborat
loco aliquo d
gerit quippi
uel quid exel
ueniens con
uel congregat
satis ferat et p
sum dum per

noluit humilitate corrigere quod
 negligentia deliquit. In fantes uo
 protali culpa uapulent. *De hys*
qui maliquibus leuibus rebus
delinquunt Capitulum xlviii
Siquis dunt in labore
 quouis incoquina in
 cellario in ministerio
 in piferno in octo in arte aliqua
 dunt laborat uel in quocumque
 loco aliquit deliquerit aut fre
 gent quippiam aut perdidit
 uel quid excesserit ubi ubi et no
 ueniens continuo ante abbatem
 uel congregationem ipse ultro
 satis fecerit et perdidit delictu
 suum dunt per alium cogutu

fuerit maiori emendatione sub
iacent. Si anime uero peccati cau
sa fuerit latens tantum abbati
aut spiritualibus senioribus pa
tefaciat qui sciunt curare sua ul
nera et aliena non detegere aut
publicare. *Designificanda hora
operis dei Capitulum x octauum*

Nuncianda operis dei hora
die noctuq; sit cum abbat
aut ipse nunciare aut
tali sollicito fratri iniungat hanc
curam ut omnia horis competen
tibus compleantur. Psalmos
autem uel antiphonam post ab
batem ordine suo quibus iussum
fuerit imponant. Cantare aute

aut legere non
propt ipsum off
dificetur audi
humilitate et r
re faciat et tu
De opere manu
Capitulum qu
O Cio
mim
pocib
fratres in labore
uicium horis in
dignis hanc dispo
uiciumq; res ipso
a pasta usq; ad
maie exiuites
suum opere que

aut legere non presumat nisi qui
 potest ipsum officium implere ut
 edificentur audientes. Et quod cum
 humilitate et grauitate ac tremo-
 re faciat et cui iusserit abbas.

De opere manuum cotidiano.

Capitulum quadagesimum nonum

Ociositas nimia est a-
 minne. Et ideo certis tem-
 poribus occupari debent
 fratres in labore manuum certis
 iterum horis in lectione diuina.

Deopz hac dispositione credimus
 utraqz tempora ordinari idest ut
 a pascha usqz ad kalendas octobris
 mane exeuntes a prima usqz ad
 horam pene quartam laborent

quod necessarium fuerit. Ab hora
autem quarta usque ad horam qua
si sextam lectionem ualent. Post
sextam autem surgentes a men
sa pausent in lectis suis cum o
silencio aut forte qui uoluerit
legere sibi sic legat ut alium no
m quietat. Et agatur hora nona
temporibus mediante octaua hora
et iterum quod faciendum est op
entur usque ad uesperum. Si au
tem necessitas loci aut paupertas
exegerit ut ad fruges colligen
das per se occupentur non con
tristentur quia tunc uere mo
nachii sunt. si labore manuum
suarum uiuunt sicut et pres

nostri et apli. Omnia tamen
mensurate fiant ppter pusilla
minues. *Diuisio prima* †

A kalendis autem octobris
usq; ad caput quadra-
gesime usq; ad horam
secundam plenam lectiorem uacet
hora secunda agatur tertia et
usq; ad horam nonam omnes in
opus suum laborent quod eis in-
iungitur. Facto autem primo sig-
no hore none disungant se ab ope
suo singuli et sint parati dum se-
cundum signum pulsauerit. Post
refectionem autem uacent lecti-
onibus siue aut psalme
Diuisio secunda †

In quadragesima uero diebus a ma-
ne usque ad tertiam plenam lecti-
onem uacent et usque ad sextam
plenam operentur quod eis in-
iungitur. In quibus diebus qua-
dragesime accipiant omnes
singulos codices de bibliotheca quos
per ordinem ex integro legant.
Cum codices incipiunt quadra-
gesime dandi sunt. Ante omnia
sane deputetur unus uel duo
seniores qui circueant monaste-
rium horis quibus uacant fra-
tres lectorem et uideant ne forte
inueniatur frater accidiosus qui
uacat otio aut fabulis et non
est intentus lectorem et non solum

sibi multum
seculis. hic
pernis fuerit
et seruare
corruptionem
et taliter ut
Nep frater n
bris incipit
de lectorem u
bis qui uacat
sunt. Si qui
et desidiosus si
aut non possit
inueniatur e
ut non uacat
aut delictis t
inueniatur u

sibi mutalis est. sed etiam alios
 extollit. **H**ic talis si quod absit re-
 pertus fuerit corripatur semel
 et secundo. **S**i non emendauerit
 correptionem regulari subiaceat
 et taliter ut ceteri metum habeant
Neque frater ad fratrem iungatur
 horis incompetentibus. **S**onico
 die lectio ualeat omnes excepte
 his qui uariis officiis deputati
 sunt. **S**i quis uero ita negligens
 et desidiosus fuerit ut non uelit
 aut non possit meditari aut lege
 iungatur ei opus quod faciat
 ut non uacet. **F**ratribus infirmis
 aut delicatis talis operam aut ars
 iungatur ut nec otiosi sint nec

uolentia laboris opprimantur
ut effugentur. Quorum inbe-
allitas ab abbate consideranda
est. De obseruatione quadrage-

sime Capitulum quinquagesimae

Libet omni tempore ui-
ta monachi quadrage-
sime obseruationem
debet habere tamen quia pau-
corum est ista uirtus. ideo suade-
mus istis diebus quadagesime
omni puritate uitam suam
custodire id est omnes pariter
negligentiae aliorum tempoz
hys diebus sanctis diluere. Et
tunc digne fit si ab omnibus
uicis nos temperemus orom

cum fletibus letitione et compunc-
 tionem cordis atque abstinentiae opam
 demus. Ergo hys diebus augeam
 nobis aliquid ad solitum pensum
 feruitutis nostre orationes peculi-
 ares ciborum et potus abstinenti-
 am. Et unus quisque supra men-
 suram sibi indictam aliquid p-
 pria uoluntate cum gaudio sanc-
 ti spiritus offerat deo id est subtra-
 hat corpori suo de cibo de potu de
 somno de loquacitate de saeuili-
 tate et cum spiritualis desiderij
 gaudio sanctum pascha expectet.
 Hoc ipsum tamen quod unus
 quisque offert abbati suo suggerat
 et tunc eius fiat oratione et

uoluntate quia quod sine per
missione patris spiritualis sit
presumptione deputabitur et
uane glorie non mercedi Ergo
cum uoluntate abbatis omnia
facienda sunt. *De fratribus q̄
longe a oratorio laborant aut
inimici sunt Capitulum sp̄m*

Fratres qui omnino
longe sunt in labore
et non possunt occurrere
bona competentia ad oratorium
et abbas hoc perpendit quia ita
est agant ibidem opus dei ubi
operantur cum tremore d̄mo
flectentes genua Similiter
qui in itinere directi sunt non

os prece
ne possunt q̄
per sum non
*De fratribus q̄
proficiunt
m
f
et
mona sterun
fere manduc
no aquone co
ab abbate suo ei
si aliter fecerit
De oratorio n
Cinquages
O
ntor
dicitur*

cos pretereant hore constitute sed
ut possunt agant sibi et seruitut
pensum non negligant reddere.

*De fratribus qui non longe satis
proficiuntur Capitulum lxx*

Fratres qui pro quous re
sponso proficiuntur et
ea die sperant reuerti ad
monasterium non presumant
foris manducare etiam si omni
no aquous rogentur nisi forte
ab abbate suo eis precipiatur. *Ad*
si aliter fecerint excommunicentur.

*De oratorio monasterij Capitulum
CXXV*

Omnium hoc sic quod
dicitur nec ibi quitqua

aliud geratur aut condatur. Ex
pleto opere dei omnes cum summo
silencio exorunt. et agitur reueren-
tia deo. ut frater qui sibi periculi-
ter uult orare non impediatur al-
terius improbitate. Sed et aliter si
alter uult forte sibi secretus orare
simpliciter intret et oret non in
clamosa uoce sed in lacrimis et in-
tentione cordis. Ergo qui simile
opus non facit non permutatur
explicito opere dei remoran in ora-
torio sicut dictum est ne alius in-
pedimentum patiatur. De hospi-
tibus suscipiendis. Capitulum
Oquinquagesimum quatuor
Alnes superuenientes

hospites tanquam xpus suscipian-
 tur quia ipse diciturus est. Hospes
 fui et suscepistis me. Et omnibus
 congruus honor exhibetur maxie
 tamen domesticis fidei et peregrin-
 nis. Et ergo nunciatus fuerit ho-
 spes occurratur ei a priore uel a
 fratribus cum omni officio carita-
 tis et primitus orent pariter et
 sic sibi foveantur in pace. Quod pa-
 as osculum non prius offeratur
 nisi oratione premissa propter
 illusiones diabolicas. In ipa aut
 salutatione omnis exhibetur hu-
 militas. Omnibus uenientibus
 siue discedentibus hospitibus incli-
 nato capite uel prostrato omni

corpore in terra xp̄us in eis adoret
qui et suscipitur. **D** suscepti autē
hospites ducantur ad orationem
et postea sedeat cum eis prior aut
cui iusserit ip̄e. Legatur carum ho-
spite lex diuina ut edificentur et p̄-
bet omnis ei exhibeatur humani-
tas. **I**eiunium a priore frangat
p̄pter hospitem nisi forte precipi-
tus sit dies ieiunij qui non possit
uolari. **F**ratres autem consuetu-
dinem ieiuniorum prosequantur.
Aquam in manibus altas hospi-
tibus det. **F**edes uero hospitibus
omnibus tam altas quam tur-
ta congregatio lauet. **C**ubus
lotis hunc uersum dicant. **D**u

scimus deus
in modo temp
et peregrinatio
de omni cura
quia in ip̄is n
tur. **N**am du
ei exigit homo
lotis et hospite
certe deus su
tes qui in iudi
stero non inq
quam equi
ingrediantur
sunt officium
Cubus ut in
miserentur ei
miratione feri

scipimus deus misericordiam tuam
 in medio templi tui. **P**auperum
 et peregrinorum maxime suscep-
 tio omni cura sollicitate exhibetur
 quia in ipso magis xpus suscipi-
 tur. Nam diuitum terror ipse si-
 bi exigit honorem. **C**oquina ab-
 batibus et hospitum per se sit ut in
 certis horis supuementes hospi-
 tes qui nunquam desunt mona-
 sterio non inquietent fratres.
Inquam coquinam ad amicum
 interduantur duo fratres qui ip-
 sum officium bene impleant.
Tribus ut indigent solacia ad-
 ministrantur eis ut absque mur-
 muracione seruiant. **E**t iterum

quando occupationem minorem
habent exeat ubi eis imperatur
in opera. Et non solum in ipis s;
et in omnibus officiis monasterij
ista sit consideratio ut quando
indigent solacia admittant
eis et iterum quando uacant obe-
diant imperanti. Item et cellas
hospitum habeat assignatam
frater cuius animam timor dei
possideat. ubi sint lecti strati suf-
ficienter et domus dei sapienter
a sapientibus administratur.
Hospitibus autem cui non pre-
cipitur nullatenus sonetur neq;
colloquatur. Sed si obuiauerit
aut uiderit salutatis humiliter

ut dicitur est
ne peccant sen-
sibi colloqui au-
Leor monachi
gas suscipere
N illa
do n
is no
mum nec si
aut eulogias in
sola am peccat
to abbas su
vmbus suis e
non fuerit non
per illud nisi p
hinc abbas
sop in abbas si

ut dictum est et petita benedictio
 ne pertranscat dicens non licere
 sibi colloquium hospite *Et non
 debeat monachus litteras uel eulo
 gias suscipere Capitulum l. quatuor*

Nullatenus liceat mona
 cho neq; a parentibus su
 is neq; a quoquam ho
 minum nec sibi inuicem litteras
 aut eulogias uel quelibet muni
 scula accipere aut dare sine precep
 to abbatis sui. *Quod* si etiam ap
 rentibus suis ei quicquam dixer
 tum fuerit non presumat susci
 pere illud nisi prius iudicatum
 fuerit abbati. *Quod* si in superioribus
 fuerit in abbate sit potestate cui

inbeat illud dare. Et non contaste
tur frater ille cui forte directum
fuerit ut non detur occasio diabolo
Cui autem aliter presumpserit
discipline regulari subiacent.

*De indumentis fratrum Capitu
lum quinquagesimum octimum*

Undamentis fratribus
secundum locorum qua
litate ubi habitant
vel aerum temperiem dentur
quia in frigidis regionibus am
plius indiget in calidis uero
minus. Sed etate consideratio pe
nes abbatem est. Nos tamen me
diocribus locis sufficere ad minus
monachis per singulos annuilla

et tunicam cucullam in hieme
 uillosam inestate puram aut
 uetustam et scapulare ppter opa
Indumenta pedum pedules et ca
 ligas. De quorum retum omni
 colore aut grossitudine non cau-
 tur monachi sed quales inueniri
 possunt in prouincia qua habitat
 aut quod iulius comparari potest
Allas autem de mensura p uide-
 at ut non sint curta ipa uestime-
 ta utentibus ea sed mensurata
Accipientes noua uetera semp
 redant in presenti reponenda
 in uestiario ppter pauperes. **S**uf-
 fiat enim monacho duas tun-
 cas et duas cucullas habere ppter

noctes et ppter lauare ipsas res la
quod supra fuerit superfluum e
et amputari debet. Et pedules et
quodcumq; e uetus sum reddant
Dum accipiunt nouum femora
lia hy qui muia diriguntur de
uestiario accipiant. Qui reuer
tentes lota ibi restituant. Et ci
culle et tunice sint aliquanto his
quas habere soliti sunt modice
meliores. Quas exemptes muia
accipiant deuestiario et reuer
tes restituant. Stramenta at
lectorum sufficiant matta sagi
lena et capitale. Que tamen
lota frequenter ab abbate struta
da sunt ppter opus peculiarare ne

muonatur
fuerit quod ab
grauissime di
Et ut hoc ma
datus ampu
lore omnia q
id est ancilla
ge bantle tute
mappula tab
fano anferen
tamen abbate
tur illa senten
qua dicitur
opus aut. Ita
dicit in feru
non malam u
dicitur. In

inueniatur. Et si cui inuentum
 fuerit quod ab abbate non accepit
 grauissime discipline subiaceat
 Et ut hoc inuini peculiaris in-
 dicitur amputetur dentur ab ab-
 bate omnia que sunt necessaria
 id est cuculla tunica pedules cali-
 ge bracte cutellus graphium acy-
 mappula tabule ut omnis exu-
 satio auferatur necessitate. **N**q
 tamen abbate semper considere-
 tur illa sententia actuum aploz
 quia dabatur singulis prout augz
 opus erit. **V**ta ergo et abbas consi-
 deret infirmitates indigentium
 non malam uoluntatem in ui-
 dentium. **I**n omnibus tamen

udicij sine de retributionem cogit

De mensa abbatis Capitulum lvi

Mensa abbatis cum peregrinis et hospitibus sit septuaginta mensuras tamen minus

sunt hospites quos uult de fratribus uocare in ipius sit potestate. Seniores tamen unum aut duos semper cum fratribus dimittendum protinet propter disciplinam.

De artificibus monasterij Capitulum quinquagesimum octauum

Artifices si sunt in monasterio cum omni humilitate faciant ipsas artes si tamen iusserit abbas. Quod si aliquis excis extollitur p[ro]p[ri]a

artis sic et op[er]e
confesse non
latit ad ip[s]a
non tam fort
et iterum abba
uer ex operib[us]
laudum est u
manus tran
quam fraude
tere. Memore
me et sapibre
quam illi me
dare ista uel o
fraudem deo
reent man
In ip[s]is autem
cipiat auaricia

artis sue eo quod uideatur aliquid
 conferre monasterio hic talis eucl
 latur ab ipsa arte et deuo per eam
 non transeat nisi forte humiliato
 ei iterum altas uideat. **S**i quid
 uero ex operibus artificum ueni
 dandum est uideant ipsi per quoz
 manus transigenda sunt ne ali
 quam fraudem presumant in
 ferre. **M**emorentur semper ana
 me et sapientie ne forte mortem
 quam illi in corpore pertulerunt
 bene isti uel omnes qui aliquas
 fraudem de rebus monasterij fe
 cerunt mamma patiantur.
In ipsis autem precibus non sur
 riptat auaricie malum sed sep

aliquantulum uilius detur quā
ab alijs secularibus ut in omnibus
glorificetur deus. *De disciplina
suscipiendorum fr̄m Capituli h̄c*

Nouiter ueniens quis
ad conuersionem non
ei facilis tribuatur in
gressus. sed sicut ait ap̄tus proba
te spiritus si ex deo sunt. Ergo si
ueniens perseverauerit pulsas
et illatas sibi iniurias et difficul
tatem ingressus post quatuor
aut quinque dies iussus fuerit
patienter portare et persistere
petitioni sue annuatur ei magis
sus et sit in cella hospitum pau
cis diebus. Postea autem sit in

alla noua
et manduca
or et talis d
sit ad lumen
am omni
et sollicitu
rit si sollici
obediencia
dicatur ei
itur ad deu
distribut
am post du
tulum uelen
admen et
subqua mil
feruare in gr
ptes liber di

cella nouarum ubi meditetur
 et manducet et dormiat. Et sem-
 or ei talis deputetur qui aptus
 sit ad lucrandas animas qui sup-
 eum omnino curiose intendat
 et sollicitus sit si uere deum que-
 rit. si sollicitus sit ad opus dei ad-
 obedientiam ad obprobria. Pre-
 dicentur ei dura et aspera proque
 ritur ad deum. Et si promiserit
 destabilitate sua per seueranci-
 am post duorum mensium ter-
 culum relegatur ei regula per
 ordinem et dicitur ei. Ecce lex
 sub qua militare uis. Si potes
 seruire ingredere si uero non
 potes liber discede. Si ad huc

steterit tunc ducatur in supra dic-
tam cellam nouitiorum et iterum
probetur monni paciencia Et
post sex mensium arcilium re-
legatur ei regula ut sciat ad qd
ingreditur Et si adhuc sint p
quatuor menses iterum relega-
tur ei eadem regula Et si habita-
secum deliberatione promiserit
se omnia custodire et cuncta sibi
imperata seruare tunc suscipi-
atur in congregatione sciens
regule constitutum quod ei ex
illa die non liceat de monasterio
egredi nec collum exire de
subiugo regule quam sub tam
morosa deliberatione licet exai-

fare

fare. **D**us sapiendus autem in
 oratione coram omnibus promit-
 tat de stabilitate sua et conuersio-
 ne morum suorum et obedientia
 coram deo et sanctis eius ut si a-
 liquando aliter fecerit a deo se da-
 mnandum sciat quem iridet.
De qua promissione sua faciat
 petitionem ad nomen sanctorum
 quorum relique ibi sunt et abba-
 tis presentis. **E**uam petitionem
 manu sua scribat aut certe si no-
 sit litteras alter ab eo rogatus
 scribat et ille nouicius signum
 faciat et manu sua eam super
 altare ponat. **E**uam dum po-
 fuerit incipiat ipse nouicius mox

hunc uersum. **S**uscipe me dñe
secundum eloquium tuum et ui
uam et ne confundas me ab ex
pectatione mea. **Q**uem uersum
omnis congregatio respondeat
tertio adiungentes gloria patri.
Tunc ipse frater nouicius proster
natur singulorum pedibus ut
orent pro eo et non ex illa die in
congregatione reputetur. **S**es
si quas habet aut erogat prius
pauperibus aut facta sollempni
ter donatione conferat monaste
rio nichil sibi reseruans ex omni
bus quippe qui ex illa die nec pro
prij corporis potestatem se habi
turum sciat. Mox ergo in orato

re oratur red
fatus est: et mo
naster. **N**lla au
quibus occurr
uestigio con
de suadere dñ
ut expediatu
absit tunc ex
frenu proinatu
penonem qui
affas tulit non
monasterio res
nobilitate uel p
feruntur. **C**apit
Siquis
offert
in mon

rio exuatur rebus propriis quibus ue-
 stitus est et induatur rebus mo-
 nasterii. Illa autem uestimenta
 quibus exuitur reponantur in
 uestiario conseruanda ut si aliq-
 uis suadente dyabolo consenserit
 ut excediatur de monasterio quod
 absit tunc exutus rebus mona-
 sterii prouinciat. Illam tamen
 petitionem quam desuper altare
 abbas tulit non recipiat sed in
 monasterio reseruetur.

De filiis
 nobilibus uel pauperum qui of-
 feruntur Capitulum XXXV

Siquis forte de nobilibus
 offert filium suum de-
 in monasterio si ipse

aspe me die
 un tuum et
 das me ab
 uem uestim
 o respondet
 e gloria pat
 uentus profer
 u pedibus ut
 ex illa die m
 utetur. Res
 roget prius
 ta sollempn
 erit monaste
 uans eximiu
 illa de uer
 tatem de h
 e cap in orat

puer inuon etate est parentes
eius faciant petitionem quam
supra diximus et cum oblatione
ipsam petitionem et manum
pueri inuoluant palla altaris
et sic eam offerant **D**e rebus at
suis aut in pnti petitione promit
tant subire iurando quia nū
quam per se nunquam per su
spectam personam nec quolibet
modo ei aliquando aliquid dent
aut tribuant occasione habendi
uel certe hoc facere uoluerint
et aliquid offerre uoluerint in
elemosinam monasterio pro
mercede sua faciant ex rebus
quas dare uolunt monasterio

Donationem re
uoluerint usq
ita omnia ob
suspicio reman
debetis quoda
quod experimen
militar autem
cauit **Q**ui ne
boni simplicitate
aut et cum ob
suum suum a
Se facere debetis a
dome in mona
Iquis
tium
suscip
e anis quidem

Donacionem reservato sibi si ita
 noluerint usu fructuario. Atq
 ita omnia observantur ut nulla
 suspicio remaneat puero per quia
 deceptus quod absit perne possit
 quod experimento didicimus. Si
 militer autem et pauperiores fa
 ciunt. Qui vero extoto nichil ha
 bent simpliciter pecuniam faci
 ant et cum oblatione offerant
 filium suum coram testibus.

*De sacerdotibus qui noluerint ha
 bitare in monasterio Capitulum lxxi*

I quis de ordine sacerdo
 tum in monasterio se
 suscipi rogaverit non
 ei citius quidem assentiatur.

st parentes
 nrem quam
 um oblatione
 et manum
 palla almitis
 De rebu
 tione promi
 ind quia in
 quam per su
 i nec quilibet
 aliquit dicit
 sione habet
 e noluerint
 uoluerint in
 masteno pe
 rit ex rebu
 r monasterio

Tamen si omnino perstiterit in
hac supplicatione fiat se omnem
regule disciplinam seruaturum
nec ei aliquid relaxabitur ut sit
sicut scriptum est. **A**nte ad quod
uenit si. **C**oncedatur tamen ei
post altarem stare et benedicere
aut missas tenere si tamen ius
serit ei abbas. **S**im alias nulla
tenus presumat aliqua faciens
se discipline regulari subditum
et magis humilitatis exempla
omnibus det. **S**i forte ordinati
onis aut alicuius rei causa fu
erit in monasterio illum locum
attendat quando ingressus est
in monasterio non illum qui

ei pro reuerencia sacerdotis conces-
sus est. Clericorum autem si quis
eodem desiderio monasterio sociari
uoluerit loco mediocri collocetur
si promittit tamen ipse de obser-
uatione regule uel propria stabili-
tate.

*De monachis peregrinis
qualiter suscipiantur Cap. lxxii*

Si quis monachus per-
egreus de longinquis
provinciis supervene-
rit si pro hospite uoluerit habi-
tare in monasterio et contentus
fuerit consuetudine loci quam
inuenit et non forte superflu-
itate sua perturbat monasteri-
um sed simpliciter contentus est

no perfructu in
de frat scimon
am feruaturum
larabitur ut sit
ff. Amre ad p
atur tamen et
re et hendiore
ere si tamen de
om alias nulli
t aliqua fruct
ulari subditum
clatatis excep
si forte eodemo
us rei causa fi
rio illum locum
ad ingessit et
non illum qua

quod inuenit suscipiatur qua
to tempore cupit. Si qua sane
rationaliter aut cum humili
tate caritatis reprehendit tunc et
abbas prudenter ne forte ad hoc
ipsum dominus direxerit. Si
uero postea uoluerit stabilitate
suam firmare non remittatur
talis uoluntas et maxime qua
tempore hospitalitatis potuit ei
uita dimissi. Quod si suffluus p
aut uiciosus repertus fuerit te
pore hospitalitatis non solum
non debet sociari corpori mona
stery uerum etiam dicatur ei
honeste ut distodiat ne eius in
feria etiam alij uicentur. Et id

si non fuerit tal
poris non solu
uatur congre
uicium etiam si
ut eius exem
et qua nomi
struatur un
seam talen
lucet eum m
tolunt constan
autem monach
supra scriptis g
uel denotum
abbas in maior
dant loco si ar
cur uitam esse
abbate aliqua

si non fuerit talis qui mereatur
 proia non solum si peccent susa
 priatur congregationem sociandus
 uerum etiam suadeatur ut fiet
 ut eius exemplo alii erudiantur
 et quia in omni loco unum domino
 seruitur unum regi militatur. **C**ue
 si etiam talem per spexerit abbas
 liceat eum in superiori aliqua
 tulum constituere loco. **N**on solum
 autem monachum sed etiam de
 supra scriptis gradibus sacerdotu
 uel clericorum stabilire potest
 abbas in maiori quam in gre
 ditur loco si eorum talem per spex
 erit uitam esse. **C**aveat autem
 abbas ne aliquando de aliquo noto

suscipiatur qua
 t. Si qui sane
 ut cum huius
 pprehendit tunc
 ne forte ad hoc
 us dixerit. Si
 fuerit stabiliti
 non remittit
 et maxime qua
 talitatis perit
 quod si suscipi
 repperit si fieri
 tatis non solum
 nari conuenit mon
 etiam dicitur
 scilicet ne eius in
 huiusmodi

monasterio monachum ad habi-
tandum suscipiat sine consensu
abbatis eius aut litteris conue-
datis quia scriptum est. Quod
tibi non ius fieri alyne feceris

*De sacerdotibus monasterii Ca-
pitulum sexagesimum tertium*

Siquis abbas presbiterum
aut dyaconem ordinari
petierit de suis eligat q
dignus sit sacerdotio sicut. Or-
dinatus autem caueat elatione
aut superbiam nec quicquam
presumat nisi quod ei ab abbate
precepitur sciens se multoma-
gis discipline regulam subditum
Nec occasione sacerdotum obliuiscat

remile obedi-
m magne m
fiat locum u
attendant quo
stium preter
et si forte elect
et uoluntas ab
to cum prom
mnen regula
positis consti
nare. Quod si
re non sacerdo
ctur et sepe a
torreant etia
nitestimoniu
omendauerit a
pis pronatur

regule obedientiam et disciplinam
 sed magis ac magis in deum pro
 ficat. Locum vero illum semper
 attendat quo ingressus est mona
 sterium preter officium altaris
 et si forte electio congregationis
 et uoluntas abbatis pro uita mei
 to eum promouere uoluerit qui
 tamen regulam a detrahe uel
 ppositis constitutam sciat se ser
 uare. **Q**uod si aliter presumpse
 rit non sacerdos sed rebellio uidi
 cetur. **E**t sepe ammonitus si no
 torrexit etiam epus adhibeat
 interstimonium. **Q**uod si nec sic
 emendauerit clarescentibus cul
 pis proiciatur de monasterio si

madum ad hab
 it sine consensu
 litteris conuic
 ptum est. **Q**uod
 alius fecerit
monasterium
etiam
 abbas presump
 tionem edidit
 de suis eligat
 pro futuris de
 uocet clare
 et quantum
 quod ei ab abba
 is se multum
 tulerit si dicitur
 et dicitur abbas

tamen talis eius contumacia fuerit
ut subdi aut obedire regule nolit

De Ordinibus congregationis

Capitulum sexagesimum quatuor

Omnēs suos in monaste-
rio ita conseruent ut con-
uersionis tempus et in-
te meritum disternit utq; alias
constituerit. Cui alias non con-
tinet gregem sibi commissum
nec quasi libera utens potestate
iniuste disponat aliquid sed cog-
tet semper quia de omnibus iudi-
cis suis et operibus redditurus
est de rationem. Ergo secundum
ordines quos constituerit uel q̄s
habuerint ipsi fratres sic accedat

ad pacem ad communionem ad
 psalmum imponendum incho
 standum Et in omnibus om
 nino locis etas non discernatur
 in ordine nec preiudicet quia
 daniel et samuel pueri presbi
 teros iudicauerunt Ergo ex tep
 tis hys quos ut diximus alacoi
 consilio altas pretulerit uel de
 gradauerit certis ex causis reliq
 omnes ut conuenerint ita sint
 ut uerbi gratia qui secunda diei
 hora uenerit in monasterio iun
 orem se nouerit illius esse qui
 prima hora uenit diei cuiuslibz
 etatis aut dignitatis sit Puer
 uero per omnia ab omnibus

...manera fuerit
 ...ne regule nolit
 ...regulatione
 ...refertur quibus
 ...sue in monaste
 ...consentire ut tan
 ...tis tempus et in
 ...rent utq; altas
 ...u altas non con
 ...ibi commissum
 ...itens presbiter
 ...aliquid ad reg
 ...domibus in
 ...bus reddantur
 ...Ergo secundum
 ...stituerit uel si
 ...fratres sic accedat

Disciplina teneatur. **I**uniores igitur
priores suos honorent priores iu-
niores suos diligant. **I**n ipsa autem
appellatione nominum nulli li-
ceat alium puro nomine appel-
lare sed priores iuniores suos fra-
tres nominent iuniores autem
priores suos nunquam uocent quod
intelligitur paterna reuerentia.
Albas autem quia uices christi age-
re creditur dominus et albas uo-
cetur non sua assumptione sed
honore et amore christi. **I**psae autem
cogitet et sic se exhibeat ut dignus
sit tali honore. **U**bi cumque autem
sibi obuiant fratres iunior ap-
petere benedictionem petat. **T**ran-

fonte maio
de et bonu
iunior conse
fior suis u
et honore m
tes. **P**ueri p
tes in orator
disciplina o
tur. **F**ors au
dant habent
dum ad intell
uonant. **C**
Capitulum
Nath
Isemper
ur hira
sibe omni

seunte maiore tumor surgat et
 det ei locum sedendi. **N**ec presumat
 tumor consedere nisi ei precipiat
 senior suus ut fiat quod scriptum
 est. **H**onore inuicem preuenien-
 tes. **P**ueri parvuli uel adolescen-
 tes in oratorio uel ad mensas cum
 disciplina ordines suos consequan-
 tur. **F**oris autem uel ubi ubi custo-
 diam habeant et disciplinam usque
 dum ad intelligibilem etatem per-
 ueniant.

De ordinando albate

Capitulum sexagesimum quintum.
In albatibus ordinatione illa
 semper consideretur ratio
 ut hic constituatur quem
 sibi omnis chorus congrega-

tionis secundum timorem dei sine
etiam pars quamuis parua con-
gregationis sano consilio ele-
gerit. **V**ice autem merito et sa-
pientie doctrina eligatur qui or-
dinandus est etiam si ultimus
fuerit in ordine congregationis
Quid si etiam omnis congrega-
tio uicis suis quod quidem absit
consentientem personam pari
consilio elegerint et uicia ipsa
aliquatenus in noticiam perue-
nerint epi ad cuius dyocessum per-
tinet ipse locus uel abbatibus aut
uicinis xpianis claruerint pro-
hibeant prauorum preualere
consensum et domini dei digni

constituant
tes presbiter
deni honam
de faciant su
gnit. **O**rdi
corper semp
scipit et tu
nem nullum
sibi oportere
pre esse. **O**por
domini lege
sit unde prof
Castam sibi
similem et
misericordia
ipe consequi
dignit frat

• constituent dispensatorem scien-
 tes probor recepturos se merite-
 dem bonam si illud caste et ielo
 da faciant sicut eduxer so si negli-
 gant **O**rdinatus autem abbas
 cogitet semper quale onus su-
 cepit et cui redditurus est ratio-
 nem in iudicacione sue **S**ciatqz
 sibi oportere prodesse magis quia
 preesse **O**portet ergo eum esse
 doctum lege diuina ut sciat et
 sit unde proferat noua et uetera
Castum sobrium misericordem
 humilem et semper exaltante
 misericordiam iudicio ut idem
 ipse consequatur **V**erit uicia
 diligant fratres **I**n ipsa correctioe

miam de sue
 uis paria con
 on consilio de
 u merito et si
 dignatur quic
 an si uisum
 uisum
 mius conueni
 equidem ab
 et sonam par
 et uita ipse
 uocam p
 us dicitur ipse
 el alibi
 clarum per
 um p
 omni de

prudenter agat et ne quid minus
ne dum minus cupit eradere e
ruginem frangatur uas **S**uaq
fragilitatem semper suspectus
sit memneritq; calamum qas
satum non conterendum **I**nqui
bus non dicimus ut permittat
nitri uicia sed prudenter et cu
caute ea amputet prout ui
derit cuiq; expedire sicut iam dix
imus et studeat plus amari q
timei **N**on sit turbulentus et
anxius non sit minus et obsti
natus non sit zelopus et minus
suspiciosus quia nunquam re
quiescit **I**n ipis imperis sit pro
uidus et consideratus siue scdm

scilicet in
Opera que
et temperet
non sancti
grates in coe
fero laborat
una die her
discretions
sumois sic
et fortes sum
firm non re
que ut prele
omnibus con
ne minus
quod feruus
tantum con
pre suo **I**n

seculum sint siue secundum dei
Opera que inuincit discernat
 et temperet cogitans discretio
 nem sancti iacob dicens **S**i
 greges meos plus mambulando
 fecero laborate morientia cuncti
 una die **H**ec ergo aliaq; testimonia
 discretions matris uirtutum
 sumens sic omnia temperet ut
 et fortes sint qui cupiant et in
 firmi non refugiant **E**t preci
 pue ut presentem regulam in
 omnibus conseruet ut dum be
 ne ministrauerit audiatur ad dno
 quod seruis huius qui erogauit
 triticum conseruis suis in tem
 pore suo **A**men dico uobis ait

super omnia bona sua constituet
eum *De preposito monasterii*

Capitulum sexagesimum sextum

Prius quidem contu-
git ut per ordinatione
prepositi scandala gra-
uia in monasteriis oriantur du-
sint aliqui maligno spiritu sup-
bie inflati estimantes se secun-
dos abbates esse assumentes sibi
traxerunt scandala intrunt
et dissensiones in congregatione
faciunt et maxime in illis locis
ubi ab eodem sacerdote uel ab eis
abbatibus qui abbatem ordinar
ab ipis etiam et prepositus ordi-
natur Quod quam sit absur-

dim facile adu-
mno ordinatio
tur superbiendi
acongregationibus
esse a prebende
ab ipis ordinari
abbas hinc su-
re rixae detrahit
dissensiones or-
contraria sibi
faciunt et in
sub hac dissensio-
dicitur et hinc
adnantur po-
dionem Cum
illis respicitur in
in ordinatione

dum facile aduertitur quia ab ipso
 inicio ordinationis materia ei da-
 tur superbiendi dum ei suggeritur
 a cogitationibus suis exitum eum
 esse a potestate abbatis sui quia
 ab ipis ordinatus est a quibus et
 abbas hinc suscitatur inuidie
 ne rixe detractiones emulaciones
 dissensiones exordinationes ut du-
 contraria sibi abbas prepositus
 sentiant et ipsorum necesse est
 sub hac dissensione animas peri-
 citari et huiusmodi sub ipis sunt du-
 adulantur partibus eunt in per-
 ditionem Cuius periculi malum
 illis respicit in capite qui talibus
 in ordinatione se fecerunt auctores

ua constituit
 monasterium
 eodem contum
 ordinatione
 inuidia gra-
 s emanant du-
 io spiritus sup-
 tes se fecerunt
 iminentes sibi
 ala nutuunt
 onegregiam
 ne in illis locis
 dote uel abbat
 batem ordinat
 prepositus ordi-
 nati sit ab ipis

Ideo nos preuidemus expedire p^{ro}
p^{ro} pacis caritatisq^{ue} custodiam in ab
batis pendere arbitrio ordinatio
nem monasterij sui **E**t potest si
perderentur ordinetur ut ante di
sp^osuerimus omnis utilitas mo
nasterij pro ut abbas disposuerit
ut diuini pluribus committitur u
nus non superbiat **Q**uod si aut
locus expetit aut congregatio ex
petierit rationabiliter cum hu
militate et abbas iudicauerit ex
pedire quencumq^{ue} elegerit cu
consilio fratrum timentium de
um ordinet ipse sibi prepositum
Cui tamen prepositus illa agat
cum reuerentia que ab abbate

suon minuat
abbatis uolunt
facere quia
est ceteris tan
solite obseru
le **C**ui prepo
ant in ad huc a
superbie aut ca
temple fuerit e
mouentur uer
et non emend
a correpto dis
Quod si neq^{ue} si
deatur de ordi
alio qui digni
subrogentur **C**
congregatione

suo ei inuicta fuerint nichil contra
 altatis uoluntatem et ordinatione
 faciens quia quantum prelatus
 est ceteris tantum eum oportet
 sollicite obseruare precepta regu-
 le. **¶** Qui prepositus si repectus fu-
 erit uiciosus aut elacione deceptus
 superbie aut contemptor sancte
 regule fuerit comprobatus am-
 moueatur uerbis usq[ue] quater.

¶ Si non emendantur adhibentur
 ei correptione discipline regulans
¶ Quod si neq[ue] sic correxerit tunc
 deiciatur de ordine prepositure et
 alius qui dignus est in loco eius
 subrogetur. **¶** Quod si et postea in
 congregatione quiescit et obe-

diens non fuerit etiam demonia-
stero expellatur. Cogitet tamen
abbas se de omnibus iudicis suis
domino redditurum rationem
ne forte munde aut zeli flama
urat animam.

*De hostiarie
monasterii Capitulum lxxij*

Ad portam monasterii
ponatur fenestra sapiens
qui sciat accipere respon-
sum et reddere cuius maturitas
eum non sinit uacari. Qui por-
tarius cellam debet habere iuxta
portam ut uementes semper in-
ueniant presentem a quo respo-
sum accipiant et mox ut aliquis
pulsauerit aut pauper clamauerit

Deo gratias respondeat aut bene
 dicat et cum omni mansuetudine
 timoris dei responsuri reddat fe
 sonanter cum feruore caritatis
Cum potaruis si indiget solacio
 unumquem fratrem accipiat. Mo
 nasterium autem si possit fieri
 ua debet constitui ut omnia neces
 saria id est aqua molendinum
 ortus pistinum uel artes diuise
 intra monasterium exerceantur
 ut non sit necessitas monachis
 uagandi foras quia omnino no
 expedit animabus eorum. Hanc
 autem regulam uolumus sepi
 us in congregatione legi ne quis
 fratrum se de ignorantia excuset.

erant demora
 Ceterum muen
 sue iudicis fuit
 unum rationem
 aut celi flamma
De his fratribus
quibusdam
 in monasterio
 ne serues sapias
 et am posse resp
 nis matu
 uagari. Cum pe
 debet habere in
 uentes sona
 uentem aqua resp
 et nos ut aliq
 pum per flamma

De fratribus in uia directis

Capitulum sexagesimum octauum

Dirigendi fratres in uia
omnium fratrum uel
abbatis se orationi con
mendant et semper adorationes
ultimant operis dei commemora
tio omnium absentium fiat. Re
uertentes autem de uia fratres
ipso die quo redeunt per omnes
canonicas horas dum expletur
opus dei prostrati solo orationi
ab omnibus petant orationem
propter excessus ne forte quid sub
ripuerit in uia uisus aut audi
tus male rei aut otiosi sermone
Nec presumat quisquam alio

referre quecumq; foris monaste-
rium uiderit aut audierit quia
plurima destructio est. Quod si
quis presumpserit uindicta regi-
lari subiacet. Similiter et qui
presumpserit claustra monastii
exire uel quocumq; re uel quip-
pian quamuis parum sine
iussione abbatis facere.

Si
fratri impossibilia iniungunt
Capitulum xxxviii nouu

Si frater cui aliqua im-
possibilia forte iun-
guntur suscipiat qui-
dem iuberis imperium cum
omni mansuetudine et obedi-
entia. Quod si omnino iurium

suarum mensuram uideat pondus
oneris excedere impossibilitatis sue
causas ei qui pre est sibi patienter
et oportune suggerat non super
dicendo aut resistendo uel contra
dicendo. **Q**uid si post suggestio
nem suam in sua sententia pri
oris imperium perdurauerit
stiat unior sibi ita expedire et
excitantate confidens de adiutorio
dei obediat. **Et in monasterio**

**non presumat alter alterum
defendere Capitulum Septuagesimæ**

Detrahendum est ne q
uis occasione presumat
alterum alter defende
monachum in monasterio aut

quasi tueri erit
sanctum
in capitulo
Sanonachis
exinde graui
dolorum con
quis ber ten
us robercentu
Officia alium
Uter
me p
sio Da
fratruis ur
quam fratru
morte aut red
de salute data
autem coram

quasi tueri etiam si qualibet con-
 sanguinitatis propinquitate
 iungantur. Nec quolibet modo
 idamoniachis presumatur quia
 exinde grauissima occasio stan-
 dalorum oriri potest. Quod si
 quis hec transgressus fuerit acti-
 us cohercentur. *Ut non presumat
 quisquam alium cedere Capite lxxxj*

Utetur in monasterio om-
 ne presumptionis occa-
 sio. Ordinamus atque con-
 stituimus ut nulli liceat quem-
 quam fratrum suorum excommu-
 nicare aut cedere nisi cui potestas
 ab aliate data fuerit. Pertinentes
 autem coram omnibus arguantur

ut ceteri metum habeant. Infan-
tibus uero usque ad quintum deci-
mum annum etatis discipline
diligencia sit et custodia adhibe-
atur ab omnibus. Sed et hoc cu-
omni mensura et ratione. Nam
in foriori etate qui presumpse-
rit aliquatenus sine precepto
abbatis uel in p[re]s[ent]is infantibus
sine discretione exarsent discipli-
ne regulari subiaceat. Quia
scriptum est Quod tibi non ius
fieri alii ne fecerit. *Ut obedientes
sint sibi. Inuicem fratres. Exen*
Obedientie bonum non
solum abbati exhibendu
est. sed etiam sibi inuicem

con in obed
prebunt obed
ad deum p[ro]
ant prepositi
sunt utur
mittimus p
poni. Deceat
procurator su
sollicitudine
quis conten
reparatur. S
procurator n
abbate uel no
corruptur p
louer seuse
cum p[ro] con
omnium a

tem ita obediant fratres scientes
 perhant obediencie manu se ituros
 ad deum **P**remisso ergo abbate
 aut prepositorum qui ab eo con-
 stituuntur imperio cui non per-
 mittimus priuata imperia pre-
 poni. **D**ecreto omnes monachos
 prioribus suis omni caritate et
 sollicitudine obediant. **Q**uod si
 quis contenciosus repperitur cor-
 rumpitur. **S**i quis autem frat-
 rorum priuata causa ab-
 abbate uel a quocumque priore suo
 corripitur quolibet modo uel si
 leuiter senserit animum priore
 cuiusque contra se iratum uel
 commotum quamuis modice

mox sine mora tam diu prostra-
tus interea ante pedes eius ia-
ceat satisfaciens usque dum bene-
dictione sanetur illa commotio
Quod si quis contempserit fa-
cere aut corporali mundicie sub-
iaceat aut si contumax fuerit
demonasterio expellatur. *De*

*Zelo bono quem debent habere mo-
nachi Capitulum septuagesime etiam*

Sicut est zelus aman-
tudinis malus qui se-
perat ad eo et ducit ad
infernum ita est zelus bonus
qui sperat in iustis et ducit ad
deum et adiutam eternam hinc
ergo zelum feruentissimo amae

erec

exerceant monachi id est ut honore
 se invicem preveniant infirmi-
 tates suas sine corporum sine
 morum patientissime tolerant
 obedientiam sibi certatim impe-
 dant Nullus quod sibi utile in-
 dicat sequatur sed quod magis
 aly **C**aritative firmitatis casto
 impendant amore Deum time-
 ant abbatem suum sincera et
 humili caritate diligant **X**pi
 nihil omnino preponant qui
 nos pariter ad vitam eternam
 perducat Amen **De eo quod**
non omnis iusticie observatio
in hac sit regula constituta
Capitulum septuagesimum quatuor

in dno pofita
 e pedes eius in
 usq dnm deo
 illa commo
 mten pferat
 li iudice
 itumax fuit
 pellatur
 ebent habere
 pntate
 zelus am
 malus qu
 do et dicit
 fr zelus domi
 nis et dicit
 in eternam
 ventisimo

Regulam hanc de strap
simus ut eam observa
tes in monasteriis ali
quatenus uel honestatem mo
rum aut inuicem conuersatio
nis nos demonstramus habere
Ceterum ad perfectionem con
uersationis qui festinat sunt
doctrinae sanctorum patrum
quarum observatio perducit ho
minem ad celsitudinem perfec
tionis. **Q**uae enim pagina aut
quis sermo diuinae auctoritatis
ueteris ac noui testamenti no
est rectissima norma uite hu
mane. **A**ut quis liber sanctorum
catholicorum patrum hoc non

refertur ut
omnis ad
et non et
et in statu
milia sancti
quod aliud
num et ob
num exemp
uitutum
os et male
gloriantibus
Cuiusque ex
lespi festi
mationis
admanu
deum adman
memoriam

resonat ut recto cursu perueni-
 amus ad creatorem nostrum.
Nec non et collationes patrum
 et instituta et uita eorum et **R**e-
 gula sancti patris nri **B**asili
 quid aliud sunt nisi bene inueni-
 tum et obedienciam monacho-
 rum exempla et instrumenta
 uirtutum. **N**obis autem desidi-
 osis et male inuentibus atq; ne-
 glientibus rubor confusions e-
Sciusque ergo ad patriciam ce-
 lestem festinas hanc munera
 mchacionis regulam descripta
 adiuuante xpo perfice et tunc
 deum ad maiora que supra co-
 memorauimus doctrine uir-

tutunq; culmina deo protege
te per nemes. **Explicit**
**Anno domini Millesimo qua
dringentesimo sexagesimo
quinto.**

. Soli . Deo .

Incipiunt admonitiones sancti

Vasili Episcopi liber necessarius

Audi fili admonitionem patris tui et inclina aurem tuam ad uerba mea. Comoda michi libenter auditum. et corde credulo cuncta que dicuntur auisulta. cupio enim instruere te que sit spiritualis militia. et quibus modis regi tuo debeas militare. Intentissime ergo audiat sensus tuus. et animam tuam nullus pregrauet sompnus. sed ad inuigilandum excita eam. et ad studium intelligentie sermonum meorum

ma de potentem
Explet
Villemo qua
homines

. 20.

paratus esto. Verba enim mea non
sunt ex me sed prolata ex diuinis
fontibus. Neque enim nouam doc-
trinam instruo te sed eam que
didici a maioribus meis doctore te.
Hec enim si inuiseris in cor tuum
in pace dirigentur itinera tua.
nec ad te appropinquabit ullum
malum. sed protulante abscedet
omnis aduersitas anime. **S**i ergo
cupis filii militare domino illi soli
militabis. **S**icut enim qui mi-
litant regi terreno omnibus ius-
tis eius obedunt. sic et qui militat
regi celesti debent custodire precep-
ta celestia. **N**iles terrenus quo-
cumque loco mittitur paratus et

promptus est non
licet gratia om-
nium magis mil-
dimento aliquo re-
det imperio. **M**
hostem insubilen-
tam uero hosti-
die dimittendo ne-
tate. **I**lli contra-
non est dimittat
spirituales neque
est sollicitudo. **A**
carnalem contra-
tur tu uero debes
hostem ueris in
Me in bello galileo
sunt in capite sed

promptus est neq[ue] se uxoris aut fi-
 liorum gratia excusare audebit.
 multo magis miles xpi sine impe-
 dimento aliquo regis sui obedire
 debet imperio. Miles terrenus contra
 hostem visibilem pergit ad bellum
 terrenum uero hostis invisibilis coti-
 die dimicando non desinit detur-
 bare. Illi contra canem et sangui-
 nem est dimicatio tibi uero con-
 spirituales nequitas in celestibus
 est colluctatio. Ille contra hostem
 carnalem carnalibus armis uti-
 tur tu uero debes contra spiritalium
 hostem armis uti spiritualibus.
 Ille in bello galorum ferream ge-
 stat in capite sed tua galca salus

xpi sit qui est caput tuum. Ille lo-
uane uulneretur indutus est sed
tu proleuca xpi caritate esto circū-
datus. Ille contra aduersarium
emittit lanceas et sagittas tu oē
hostem tuum diuina eloquia ia-
culari et percutiens cum uerbis
dominatis dicit Dominus michi
adiutor et despiciam inimicos
meos. Ille donec pugna geritur
arma a se metipso non proicit.
ne ad aduersario uulneretur ita
et tu nunquam debes esse mer-
mis quia tuus hostis hoste illius
est astucior. Illius quidem hostis
ad tempus pugnat tuus uero
hostis quamdiu in stadio uite huius

consistis ten-
sat. Illius a-
tua sunt ad-
arma uolens
sunt ac leui-
aduersariu-
ac liberorum
hoste profecto
num cum
bis. Ille pro-
accipit diuina
spirituali labo-
rum. Cele-
spectat homo
a se metipso p-
feneratoris se-
do. Diffinle

confisus tecum pugnare non ces-
 sat. Illius arma laboriosa et gra-
 uia sunt ad portandum tua uero
 arma uolentibus portare suaui-
 sunt ac leuia. Ille cum superauit
 aduersarium ad domum conuul-
 at liberorum reuertitur tu uero
 hoste prostrato in illud celeste reg-
 num cum omnibus sanctis mit-
 tis. Ille pro labore terreno trenaui
 accipit donatum tu uero pro
 spiritali labore celeste accipis pre-
 mium. Celeste enim donum ex-
 spectat homo qui terrenos actus
 a semetipso prouit nec implicat
 se negotiis secularibus militans
 deo. **D**ifficile namque est duobus

dominus seruire. nec potest quisq^s
seruiens manumone spiritualia
arma portare sed iugum xpi
suave est et leue et quidquid oner
osum est anime repellit a se et
proicit. **M**ansuadi uir a p^ris
armis uulneratur. et cum dⁱ
git periculum incidit in morte
Tu autem considera cum te regi
ad militandum probasti. **Q**uia
to enim superius est regno ter
no imperium celeste. tanto ex
cellentior e gradus militie tue
terrena militia. **T**urrim enim
excelsam construere cogitans
prepara tibi sumptus ad struc
turam ut ceptum edificium

ad p^rfectum
preterea
et p^rsentem
Seruitus n^o
tine sed ex
aui nec arg
diger sed con
terrene opes
tandem em
profertur si
seruitus deside
placere inuit
nec induerit
super mentem
modo abside
ron. ne tam
relestem ait e

ad perfectum deducas nequando
 pretereuntibus uenas inderisū
 et gratulentur de te munna tua
Hec turris nō ex lapidibus constru-
 itur sed ex uirtutibus anime nō
 auri nec argenti sumptibus in-
 diget sed conuersatione fidei nā
 terrene opes plurimum ad edifi-
 candum eam impediunt. Unde
 profertur sic tibi fili si uim deo
 seruire desideras et nulli studeas
 placere munita tua nisi illi soli
 nec in diuersis occupationibus oc-
 cupet mentem tuam sed omni-
 modo abscede a te carnalem amo-
 rem ne carnalis amor amorem
 celestem a te excludat. **O**mne in

cum expelle ab anima tua ut
uirtutes anime conquire possis.

De uirtutibus anime

Huidi igitur fili que sunt
uirtutes anime et que
maxima conferunt
ei lucra. **V**irtus est anime dilige
deum et odire illa que deus non
diligat. **V**irtus est anime pati
entiam feruiri et ab impaciencia
a declinare. **V**irtus est anime
castitatem tam anime quam
corporis custodire. **V**irtus est a
nime uanam gloriam contemp
nere et omnia caduca calcare.
Virtus est anime humilitati
studere et tumorem superbie

abdomina
nam cohibe
mere. **V**irtu
sultaria de
diuinam an
anime om
me subre
anime au
uoluntate
mere. **H**ae
poterit ob
tam negle
tens redue
et uicina
pensus me
tanquam
tatam est

abhominari. **V**irtus est anime
 iram cohibere et furorem reprimere. **V**irtus est anime ab omni
 stulticia declinare et sapientia
 diuinam amplecti. **V**irtus est
 anime omnem uoluntatem ad
 me subicere menti. **V**irtus est
 anime auaritiam spernere et
 uoluntatem paupertatis assu-
 mere. **H**as ergo uirtutes facile
 poteris obtinere si secularem tu-
 tam neglexeris et caducis acti-
 uis rebus celestia proposueris
 et iudicia eius die noctuq; im-
 pensus meditaberis. **E**ris autem
 tanquam lignum quod plan-
 tatum est secus decursus aquarum

et omnes fructus spiritus exte
riuntur et ex seruo amicus dei
efficere. **E**x tota igitur mente
tua dilige deum ut in omnibus
artibus tuis placeas illi. **S**i enim
qui coniugio copulatus est festinat
placere uxori multo magis mo
nachus in omnibus debet placere
deo. **Q**ui diligit dominum eius ma
data custodiat. **D**eus enim non se
tantum uerbis uult diligi sed pu
ro corde et operibus iustis. **Q**ui enim
dicit diligo eum et mandata eius
non custodit mendax est. **H**uiusmodi
enim uix fallitur et a semetipso se
ducatur. **D**eus enim non uerborum
sed cordis est inspector et diligit os

qui in simp
e. **S**i tunc
affectu dilige
pore pronodi
nomen nobis
amandus e
orum fiat
nesciam q
tot est opti
na fecerunt
uidentia p
pamur qui
enim. **S**
te replem
ent natus
diligamus
entes nos

qui in simplicitate cordis seruiunt
 ei. **S**i terrenos parentes cum tanto
 affectu diligimus quia paruo tem-
 pore pro nobis sustinuerunt labore
 nomine nobis magis celestis pater
 amandus est. **N**am et quod circa nos
 orum fiat obsequium xpi est be-
 neficium qui omnium dispensa-
 tor est optimus. **N**am et antequa
 na sciremur in hoc seculo sua pro-
 uidentia parentes nobis ante pre-
 parauit quorum obsequio nutri-
 emur. **S**ed matris ubera tunc lac-
 te replebuntur quando infans fu-
 erit natus. **E**rgo magis omnibus
 diligamus deum qui et nos et par-
 entes nostros proprijs manibus finxit

et cuncta bona que erga nos geru-
tur cotidie eius beneficiis ascri-
bamus. Nam et parentes nostris
ut propria iusticia diligamus si acce-
dere nos ad seruicium xpi non pro-
hibeant. Si autem prohibuerint
neq[ue] sepulchra illorum iusticia de-
bentur. Xpi scilicet nobis diligendus
est super parentes quia non no-
bis tribuunt parentes ea que xps
tribuit. Et quis beneficia eius con-
trahentem enarrare possit uel ubi
quantum tribuat et cotidie pre-
cari non desinit. Quatum
quis plus laudare uoluerit ser-
uicium laudando deo non de-
ficiat sed tunc magis laudare d[omi]n[u]m

qui uobis
nos peccatis
liberatur nos
abundantia
uix auctu
et d[omi]n[u]m
ap[osto]licum
nam reuo
grati benef
teremur
cap[itu]l[u]m
m[er]ito
ad e[ss]e et
uenit ut se
simet et
tunc ordi
pre se p[ro] m[er]ito

qui uidens nos in numeris obnox
 ios peccatis nos despectit non s̄
 liberauit nos nec cum alienati
 ab omnibus exoribus uagare
 mur auerit a nobis faciem sua
 et dum iam urgeremur in pre
 cipitium mortis ad uitam eter
 nam reuocauit nos. et cum in
 grati beneficijs eius ab eo auer
 teremur ut pater clementissim⁹
 excusauit nos. et cum in subli
 mi sederet nostri gratia descendit
 ad terra et in tanta humilitate
 uenit ut seruilem formam as
 sumeret. et qui in puerillo con
 tinet orbem terram panis in
 presepio inuolutus est. et qui

celum palmo metetur non habu
ubi caput reclinaret. cum esset di
ues pauper factus est. ut nos dica
remur in illo et qui in nubibus
uenturus est iudicare uiuos et
mortuos iudicium humanum
per tulit. et cum scientibus sit for
uite et lumine eterni cum sitis
set aquam postulauit a muliere
samaritana et qui omnes faciat
esurientes esuriit pro nobis cu
temptaretur in heremo ad yabo
lo et cui ministratur ab angelis
in celo ministrare dignatur ho
minibus in terra. et manus q
uirtutes plurimas faciebant
clauis pro nostra redemptione

affixi sunt
saluatis do
nibus sel p
et qui null
probum n
ins metu n
uoluntate
nobis susti
per pessus e
donaret. et
beneficia pr
bis carge m
et templa n
mus ut illa
bit et nos
non posuit
nos argen

affixe sunt et ori mellifluis quo
 salutaris doctrina profluxit homi-
 nibus fel prociabo impu porrexit
 et qui nullum lesit resus est et ob
 probrium in nocens perculit et ai-
 us nutu mortui suscitatur
 uoluntarie mortem reuas pro
 nobis sustinuit **E**t quia hec oia
 perpessus est ut nobis eternam
 donaret et cum nobis magnaalia
 beneficia presatisset nichil ano-
 bis exigit nisi ut diligamus eu
 et templa nra in polluta ei serue-
 mus ut ille semper in nobis ha-
 bitat et nos nullo permaneamus
 Non postulat in nobis aurum
 neq; argentum neq; aliquid huius

Nam et si fuerint nobis ista di-
spectu egentibus precepit. Nos
ipos querit nos desiderat in nobis
requiescere cupit. Accedamus g^o
ad eum et copulemur in affectu
eius ut nos ipse diligamus et
proximos. **Q**ui inquit diligit
proximum legem impleuit qui
autem e contrario odit homicida
est. **Q**ui autem diligit fratrem
suum in tranquillitate est cor eius
fratrem uero odians tempestate
circumdatus est. **I**te benignus
etiam si patitur iniuriam pro
nihil dicit iniquus autem si
etiam paruum uerbum audies
a proximo contumeliam arbitra^r

Qui caritate
lo animo et
procedit ut
ambulat ut
sibi benignus
et proximus
quam unum
Omniem h
um uidetur
nos actus
magis standi
non quod t
fatis. **Q**ui
ut proximus
Si enim u
ues factem e
illius gaudi

Qui caritate plenus est tranqui-
 lo animo et serenissimo vultu
 procedit vir autem odio plenus
 ambulat vacillans. Tu autem
 fili benignitati stude in vita tua
 et proximum tuum habero ta-
 quam unum ex membris tuis
Omniem hominem fratrem tu-
 um iudica esse memento quia un-
 nos artifex condidit. Ne moueas
 cuius scandalum in vita tua et
 non quod tibi utile est sed quod illi
 facito. Quod tibi accidere non ue-
 rit proximo tuo cupias euenire
Si enim uideris in bonis actibus
 uersantem congratulare ei et
 illius gaudium tuum dicito et

si aliquid paciatur aduersum con-
patere ei et illius tristitiam tuam
deputa. **O**mnne malum expelle
ab anima tua et odiorum flammae
non comburent cor tuum. **C**ont
impotentem et subditum tibi no-
li scandalum commouere sed tanquam
proprium membrum tuum eum
habeto in omnibus. **N**e simula
to corde diligas proximum tuum
neque labijs aut ostulis in fideis
ei. **D**olosus enim uir quasi pa-
fica uerba ex ore profert et in ani-
mo suo supplantare cogitat prox-
imum. **I**n hys ergo operibus ad
iraucundiam prouocatur deus.
Puritas enim placet in conspectu

da respicit autem
omnem simul
atque et non cupit
aut mordere in
ipsum tuum
tuum dicitur p
Quod et si qu
tue fuerit uil
non producat
conalare ad p
omnem furore
Tu enim an
in mentis sue
preparat xpo
et impate top
uicium autem
dum in die cre

dei respuit autem fictum **T**u uero
 omnem simulationem longe fac
 ate et non cupias supplantare
 aut mordere uel lamare proxi
 mum tuum membrum aute
 tuum dico proximum tuum
Quod et si quandoq; ut homora
 tus fueris ultra folie terminum
 non producas ram tuam sed re
 tonaliare ad pacem et deprime
 omnem furorem ab anima tua
Cui enim amplectitur pacem
 in mentis sue hospicio mansione
 preparat xpo quia xp̄us pax est
 et in pace requiescere consueuit
 uicium autem inuidum omn
 bus modis excreatur **H**omo pa

aduersum con
 satione manu
 alium expelle
 horum fiam
 r tuum Con
 ubitum tibi no
 mouere sed
 n tuum cum
 is Ne simula
 ximum tuum
 filium fidei
 ur quasi pax
 profet et in
 tie comit pax
 ego apertus ad
 onotatur de
 placet in offe
 ctu

acificus in tranquillitate est semper
Inuidus autem similis est nau
cum iactatur fluctibus maris ho
mo pacificus securam possidet me
tem Inuidus autem in perturb
tione est semper. Pacificus simi
lis est vinee onuste habundanti
fructu copiosa Inuidus autem o
pere indigentie ac miseria detinetur
Et quantum pacificus gaudens
in domino delectatur tantum In
uidus tabescens ad nihilum redi
getur. Ex habundantia leticie pa
acificus homo in iocunditate et exult
tu maradi et furore pleno inuidia
demonstratur. Pacificus homo
confortium angelorum inceditur

Inuidus participat
fatur. Et sicut
illuminat. Ita
cent. Pax enim
Inuidia autem
splendere parit
et ubi inuidia
exterioris tenet
porem in me
indignus inuit
ut superius in
Leticie ergo de
pate ut fructu
et exultante mu
fructibus reple
namque anima
ut possit discreti

Inuidus particeps demoniorum ef-
 fiat. Et sicut pax secreta mente
 illuminat ita inuidia occulta ob-
 cecat. Pax enim effugiat discordia
 inuidia autem cumulat eam. **A**
 splendore pacifica auferit caligo
 et ubi inuidia ibi est obscuritas et
 exteriores tenebre. **Q**ui sentatur
 pacem in mentis sue hospicio tota
 undique munus est nam inuidia
 ut lupus rapax in facie manit.
Lectore ergo desiderabile nomen
 pacis ut fructum eius consequaris
 et excutias inuidiam ne malorum
 fructibus replearis. **R**ationabile
 namque animal creauit te deus
 ut possis discernere inter bonum

illius est semper
 inuis est inui-
 tibus inuis ho-
 am possidet me-
 em inuestitum
Pacificus sim-
 te habundanti-
 uidus autem
 miseria demer-
 fiat gaudens
 tantum in
 inuidiam red-
 antia letare po-
 sofatur exultat
 ore plenus inuidia
 in facie domus
 reborum inuidia

et malum et que sunt optima e-
ligas et mutua respicias et ab
omni specie mala abstinere te

De Patientia

Patienciam maxi-
pe quia maxima est
virtus anime ut uelenter ad
sublimitatem perfectionis asce-
das. Igitur si cupis patientiam
habere moneo primum te ut ad
mandata diuina excites men-
tem tuam. Ne fabulosa arbitre-
ris dei precepta sed in hys semp
solicitem sit cor tuum. Ne fran-
gat animam tuam ulla aduer-
sitas mundi a preceptis dei ac
mandatis et acritate que est

in xpo ihesu domino nostro neq[ue]
 erigaris in successibus prosperis
 sed mitior temperatus sis. **Q**uia
 q[ui] tibi in unicum fuerit religio
 nis gratia libenter suscipe et ob
 tempera. **E**tiam si supra vires
 tuas fuerit ne spernas neq[ue] de
 vires illud sed causam impossi
 bilitatis tue ei qui tibi in unum
 fideliter enarrare ut quod tibi o
 nerosum fuerit eius moderam
 ne subleuetur ut conditionis
 uicio careas. **R**etributionem pa
 tencie tue ne requiras ab homi
 ne ut in futuro possis recipere
 ab eterno domino eternam re
 tributionem. **P**atencia quidē

medela est anime impatiencia
autem percussio est cordis per
patientiam autem expectatur
spes honorum futurorum et q̄
non uidetur quasi quod uidetur
amplectitur *De humilitate*

Humilitate stude que e
uirtutum sublimitas
ut possis conscendere perfectionis
culmen quia iusticie constitu
tiones non aliter nisi per humi
litate[m] implentur multorum
autem temporum labores per
superbiam pro nichilo computa
tur Similis deo est humilis ho
mo et in se dominum gestat

superbus aut
tolo similes e
debitu[m] uls
tione[m] est u
autem et si d
domi[n]i a spect
ulsi est Er
tuer in effu
natur et leu
laudari adho
bus quibus a
ra gestat non
esse subiectu
tum cupit et
dum conatus
meritis obtru
briendo festina

Superbus autem deo odibilis dy-
 abolo similis est. Humilis uero lig
 habitu uilissimus sic gloriosus
 tamen est uirtutibus superbus
 autem et si decorus et clarus ui-
 deatur a spectu tamen operibus
 uilis est. Et uerbis et gestibus uul-
 tu et incessu superbia eius denun-
 tiatur et leuitas semper cupit
 laudari ab omnibus et uirtuti-
 bus quibus alienus est se predica-
 ri gestat non patitur aliquam
 esse subiectum sed semper prima-
 tum cupit et feminalorem gra-
 dum conatur immergere et quod
 meritis obtinere non potest am-
 biendo festinat euadere. **A**mbulay

tumens ut inter uacuos et ut na
uis absq[ue] gubernatore cum iacta
tur fluctibus. **I**ta et iste leuis cir
cumfertur in stabulis per omnes
actus suos. **H**umilis autem et con
tra omnes terrenos respiciens
honores ultimum se iudicat om
nium et mediocri multitudine
emmens coram deo apparet et
cum omnia fecerit dicit fecimus
inutilis sum et nichil se fecisse
testatur et celat anime sue uir
tutes sed deus diuulgat opera
eius et profert in medium mi
rificat gesta illius et exaltat
et clarum facit eum et in tem
pore precium suarum quod po

solat imper
atressens ad
profert te
nans ne p
omata ne
fienta alit
illam et ut
multiplicat
atur et per
medium in
confessus fi
fices orans
orans conde
to publican
nemam del
Non melan
dem quise

stular impetrat. Tu autem fili tu
 accesseris ad precandum dominum
 prosterne te humiliter in consper
 tu eius ne postules quicquam quod
 ex gratia meritorum et si est con
 scientia alicuius boni operis tela
 illam et ut te silentium agente
 multipliciter tibi a domino restitui
 atur et peccata tua cito producat
 mediant ut debeat illa deus cum
 confessus fueris ea. Non te iusti
 fices orans ne sicut phariseus ille
 exas condempnatus. Memen
 to publicanum et ita ora ut ille ut
 ueniam delictorum inuenias.
Non in amore notis oraueris
 deum qui est occultorum cognitor.

sed clamor cordis tui pulset aurem
eius ne longitudinem uerborum
protrahas ante eum quia non
in multiloquio sed purissima
mente placabitur deus. **I**n tem
pore orationis omnem malicia
cordis proice abste et remitte si
quid habes aduersum proximi
um tuum. **E**sto denique quoddam
genus serpentis cum ceperit ire
ad bibendum aquam antequam
ueniat ad fontem euomit omne
uenenum. **I**mitare et tu serpen
tem hunc in hac parte et omne
uenenum ne amarum euome
et remitte conseruo tuo centum
denarios ut tibi dominus dimit

tar decem milia talentorum **Q**uod
 cuius opus melioraueris facere pri
 mum inuoca dominum et grās
 ei age et cum consumaueris illud
 similiter fac **I**nuoca deum ex toto
 corde tuo et inuenies eum et cum
 inuenies ne dimittas eum sed co
 puletur mens tua in amore eius
Hoc scide inuita tua ut orationes
 puram offeras deo ne cogitationes
 superflue conturbent cor tuum
 neque in diuersa rapiatur mens
 tua **M**emento enim te sub dei
 stare conspectibus qui omnia cor
 dis conspiciat et abscondita menti
 um nouit **V**igilanter igitur as
 siste in conspectu dei in tempore

orationis uel psalmorum non te
opprimat sompnus et ne disso
nans sit a sono uotis sensus tui
sed in ligue uerba uigil intendat
Non sit duplex oratio tua que no
possit ascendere ad aures dei Non
sit tibi ullum tempus uacuum
aut otiosum tam in diebus qua
in noctibus. **V**igil esto ac sollicitus
oculis ac mente ut in imminente
temptationem possis facilius ef
fugere. **S**i enim cogitationes for
dide turbauerint cor tuum et coe
gerint aliquid illicitum perpetu
re per orationes et uigilias depel
lentur ab anima tua. **O**ratio naq
grandis imitatio est anime per

orationes p
uilia tibi
anima nos
ganat. In
sapienter
letis uotis
domino ut
facilius ex
omni diuina
dne emolli
bis fauces q
quam dulci
qua tua si
on meo nec
dulcedinem
uigilantia
ueris. **S**icut

oraciones purissimas omnia
 utilia tribuuntur a domino et
 aucta noxia proculdubio effu-
 gantur. **I**ntempore psalmodi-
 sapienter psalle fili et spirita-
 les cantus vigilantiter canne coram
 domino ut uirtutem psalmodi-
 fatilius possis aduertere omnis
 enim duricia cordis eorum dulce
 dme emollitur. **T**unc dulces habe-
 bis fauces gaudensq; tantis
 quam dulcia faucibus meis elo-
 quia tua super mel et fauim
 ou meo nec poteris sentire hanc
 dulcedinem nisi cum summa
 uigilantia et sapientia tanta
 ueris. **F**auces enim iniquitatis

gustabunt sensus autem discernunt
Sicut ergo carnalibus estis alit
taro ita ex diuine eloquie inte
rior homo pasatur ac nutritur

De Vigilijs

Sed in hys omnibus ui
galias sanctas assume
fili et deuota mutes uigalias.
Vigilie autem mutes sunt cu
quis uigilauerit circa cogitacões
turpes uel ad gerendum aliquid
contrarium uel factum perpe
trandum. Tales uigalias deuota
et sanctas arripe uigalias ut pos
sis effia sanctus. In omnibus
actionibus et uotis tuis uigila ne
quando opprimaris sompno

placet bonu
tre soli de ne
In omni ope
facere primu
si secundum
cogitas gra
coram deo p
ues sum sic
ta illud abn
actus tuos ti
sita pertati ob
ad penitentia
lont proccab
indiem et si
quam et deo
et uelociter de
Ne nichil dicere

placere hominibus ne queras pre-
 ter soli deo ne studeas placere alteri
In omni opere tuo quod cogitas
 facere primum inuoca deum et
 si secundum deum est quod diligent
 cogitas examina et si est rectum
 coram deo perfice illud si uero ad-
 uersum fuerit repertum ampu-
 ta illud ab anima tua **C**oetidie
 actus tuos curiosius discute et
 si te peccati obnoxium senseris
 ad penitentiam cito confuge **N**o-
 lo ut proterbas peccatum dedie
 in diem et si quid cogitaueris ne-
 quam et de eo penitentiam age
 et uelociter de corde tuo reseta illud
Ne uelis dicere non est grande fa-

omnis hoc q̄ cogitavi tantummodo
quia in conspectu domini mani
festa et aperta sunt omnia. **N**olo
ut finas in te crescere cogitationes
malas neq̄ tanquam minima
negligas eas. **Q**ui enim spernit
minima paulatim deficiunt. **N**on
spernas morsum serpentis ne ve
nenum eius dispergatur in cor
tuum. **A**bride iurgula spina in
de agro cordis tui ne defigant in te
altas radices. **D**ato q̄ cor tuum
ager est domini excole eum cele
stibus manipulis et non finas
in agro domini seminare zizaniam. **S**i
ergo taliter iugulaueus
facile poteris ad perfectionem

peruenire
Adm
ten
pa
miles multo
et prepeditur
dicit monach
estum larg
dore possunt
dus fuerit ne
sed oppressi fin
fuerit amitt
determination
mus. **N**eglig
iugulaueus
tibus florere
subiecta firan

peruenire *De Ieiunio* ?

H iugilandum autem
 ieiunium multum
 prodeat. Sicut enim
 mulier multo onere pregrauatur
 et prepeditur ad bellum ita impe
 ditur monachus ad uigilias cum
 estatum largitate feruescit. Non
 bene possumus uigilare cum dapi
 bus fuerit uenter noster onustus
 sed oppressi sompno uigiliarum
 fructus amittimus et maximu
 detrimentum anime nre acqiri
 mus. Vigilijs ergo stude copulac
 ieiunio ut cunctis anime uirtu
 tibus florere possis ut caro tua
 subiecta sit anime et sicut ancilla

famuletur domine sue Non prebe
as corpori tuo vires ut mecat bellu
aduersus spiritum tuum sed sepe
subiecta sit caro tua ut obtemperet
iussis spiritus **N**olum transire
ancillam ne contempnat dnam
suam sed ut omnibus iussis
eius obsequijs mancipetur **S**icut
enim equis frena sunt impone
da ita corpora nra ieiunij sunt
infrenandi **N**am quemadmodu
auriga si equorum frena laxaue
rit rapidissimo cursu per precipi
cia deferuntur **I**ta et anima cu
ipso corpore si ei infrenum non i
posueris ad miserum precipitium di
labitur **E**sto igitur peritissimus

omnia corpora
ton rectum p
De Cantu p
Quanti
ant
ant
ut angelos n
denones expe
sanctitatem h
ferro mentis o
mnie elemosi
ger fidem sicid
aqua sanctific
urit sicut solu
lum offendit d
luptatem car
Oleum miseri
tiae est par a

anima corporis tui ut pertinam
 tem rectum possis incedere

De Cantu psalmorum

Canticum psalmoru
 animas decorat mu
 tat angelos in adiutorium fugat
 demones expellit tenebras efficit
 sanctitatem hominu peccatoru re
 fectio mentis est delet peccata si
 milis elemosinis sanctorum au
 get fidem sicut sol illuminat sic
 aqua sanctificat sicut ignis ex
 urit sicut folium defluit Inabo
 lum offendit deum ostendit uo
 luptatem carnalium extinguit
Oleum misericordie est fons le
 titiae est pars angelorum electa

Speritatem eiat omnem furo-
rem depimit. Tristitie tempus
frangit laudem dei assiduat. Si-
milis est melli. Canticum psal-
morum carmen electum est apud
deum omne peccatum expellit
iunctulum caritatis emendat.
Omnia penetrat omnia sufficit
omnia implet omnia docet omnia
significat. Annuntiam magnifi-
cat os purificat tor lenificat tur-
rem excelsam edificat. Omne
malum occidit perfectionem
instruit excelsam demonstrat
desiderium regni celestis dat
pacem inter corpus et anima
facit ignem spiritalem in corde

ocidit. Con-
solandus est. C-
tandis est. Ad-
omni expellit
dur sicut galea
salutis est. Con-
fido labris no-
stris sanctitati
uocem castitatem
deum dat. Cedunt
Tota mirabili
canticum psal-
morum ag-
den dei in corde
apud deum gratia
suum in corde
la seculorum

accendit **C**ontra omnia uicia
 sollicitudo est **C**ertamen bonum
 cotidie est **R**adicem malorum
 omnium expellit **S**icut lorica in
 dunt sicut galea defendit **E**xpes
 salutaris est consolatio doloris re
 fectio laboris notitia ueri luminis
 fons sanctitatis **H**ominem in
 uenem castigat regnum dei sup
 tram dat cedum anime detrah
Tuba mirabilis est **C**ui diligit
 canticum psalmorum non pe
 petatum agere **C**ui habet lau
 dem dei in corde suo in postremo
 apud deum gaudebit et amnia
 suam in celo iustificabit **I**n seculu
 la seculorum **A**men . . .

De silentio et gravitate moru.

Talem te exhibe fili si uolu-
eris exercere ieiunium
et cum te cibo abstinu-
eris abstine et linguam tuam
ab illicitis uerbis. **O**mnem blas-
phemiam longe facate ne sup-
flui sermones procedant de ore
tuo quia et proctiose sermonibus
reditur sumus rationem iudic-
iudici. **N**e ad maledicendum con-
suescat linguam tuam que ad
benedicendum et laudandum
deum creata est. **D**e quibus ig-
norat rebus in commentu noli
profere sermonem sed optima
uerba procedant de ore tuo cum

oportunitum
ut te audient
exhibens abon-
peia linguas
qui audiuunt
teur aures su-
ram non in
lestiam non
contendere. **N**
tudines pesti-
tudo que fuerit
et confirmat
labore utatu
dys profere
na uamq; est
sed sub iudic-
lentiam iudic-

oportunitum tempus inuenies
 ut te audientibus tuncis gratiam
 exhibeas ab omnium loquuo te
 pera linguam tuam nequando
 qui audiunt horrescant et obdu
 rent aures suas et sit confusio
 coram omnibus. De quibus mo
 lestiam non potes noli acriter
 contendere. Non suescas consue
 tudines pessimas quia consue
 tudo que fuerit longius protracta
 et confirmata non cum paruo
 labore uitatur. Noli dissolutis la
 bys profere tuis minus amen
 tia uamoz est cum strepituride
 sed subridendo tantum mentis
 leticiam indica. Nec in modum

parvuli iocari uelis assidue q̄
non conuenit ei qui ad perfecti
onem mittitur iocari cum puulo
sed esto in malicia paruulus et
uir perfectus in sensu. In quibus
dam te exhibe senem in quibusda
in infantem. Paruuli enim est lu
dere perfecti autem uiri lugere.
Sed presens luctus leticiam ge
nerat sempiternam iocus autē
remissionem efficit anime et ne
gligentem erga p̄cepta dei nec de
licta sua potest ad memoriam re
uocare et oblitus ea non se castigat
ad penitentiam et ita paulatim
ab omnibus bonis cadet. Nullu
habet accessum ad conuersione

addis ubi m
uans ubi au
ibi spiritus
flecta men
auditate fl
amore et m
uinter desi
dignitates
tendit uer
separat xpi
ter homines
que cogita
lignatur mo
est quam
et esse tum
nita sum
Vae erga qu

cordis ubi in moderatus visus ac
 rois ubi autem fuerint lacrimae
 ibi spiritalis ignis accenditur qui
 secreta mentis illuminat. Tunc
 auditate flagrans copulatur xpi
 amore et interis degenit meditat
 uigiter de superis calcans seculi
 dignitates ad premia futura se or
 tendit ueris seculi ab amore eu
 seperat xpi sed figura quedam in
 ter homines ueris fieri uidetur et tot
 eius cogitatio de celestibus intel
 ligitur mors illi presens dulcior
 est quam ipa uita cupit dissolui
 et esse cum xpo que in carne uiuere
 in terra suum portauerat templu
Vide ergo quantum lucrum as

ferat fletus ac lacrimae et quanta
perniciem preparat rufus ac iocis
Tuem enim hic videre delectat p
modum flebit amare qui autem
hic lugere noluerit gaudebit imp
sterum **N**am et saluator nr bñs
appellat lugentes et qui nñr leam
tur flere eos dicit in nouissimo de
ergo te oblectet puerilis iocus ac ri
fus sed lectionum spiritalium et
psalmorum cantus **N**on te soluat
inrisum uerba magna sed profet
antur exte perfectorum uirorum
uirtutes ut ad uerum speculum
uitam tuam mores qz componas
Perfectus enim dicitur non qui
in eate sed qui in sensu pfecte

Non enim tibi abest puerilis etas
 si fuerit mente perfectus nec sen-
 lis prodeur etas si fuerit puerilis
 sensu. Nam et dauid cum puer
 esset et perfectum cor haberet a
 domino in regem electus est et
 saul cum senlis esset etate quia
 in se maligniam et grandem ha-
 buit nequitiam de iulmine re-
 gali expulsus est et ab iunioribus
 interemptus e. De iusticiam pre-
 sbiten qui susannam uolare co-
 nati sunt quos daniel ad huc pu-
 erilis de tecto eorum stelere con-
 dempnanit. Et dominus noster
 atq; saluator ingressus ieroso-
 limum in paruulis collaudatur

era semouibus postea tenuis fiat
Nam et arbor licet multorum
sit amorum si fuerit in fructu
osa succiditur si autem fuerit
fructuosa nouella et festalis tollit
ut magis amphorem fructuum
proferat. **D**ex fectorum autem
uiciorum consorcio feruere et in
contuberniis abstinentiam de
lectetur anima tua et ancibus
eorum ne auertas aurem tuam
uerba enim uite sunt uerba ex
et in colomitis anime hinc qui
ea libenter attendunt. **S**icut
enim sol oriens effugit calig
nem ita sanctorum doctrina
expellit tenebras atus sensibiles

Calum
conform
mens tu
fluum
lo posse
banant
quos ex
sistent
tur in
tur in pro
gandio
uiciorum
uelis aut
in salo
cor tunc
ma uales
postem

Talium iurorum que sone deuites
 consortia ut eorum monitionibus
 uicis tua erigatur ad celum et
 fluxum seculi gloriam promitti
 lo possit ducere et uirtutes anime
 bauant sensus tui **C**um iuros
 quos erga mandata dei uideris ne
 aliter qui mortui sunt et uide
 tur uiuere passionibus qui letan
 tur in prosperis uoluntatibus et
 gaudio carere diuino **C**um huius
 uiris nulla tibi commixtio sit neq
 uelis cum eis sermocinari assidue
 nisi ualeas solimmodo ab exercitiis
 eos ita reuocare **C**eterum si
 non uales deuita ut publicum
 hostem **S**epe enim per uiam

onem morbidam pollutur tota
gret et modica pars uellis mag
nam dulcedinem in amaritudi
nem uerit et fermentum mo
dicum totam massam corrumpit
Acali enim fermento et dominus
te attendere precepit fermentu
em hoc doctrina nequissimoru
hominum intelligitur Nam
si quis in habitu uideatur clar
ac nobilis dulcia tibi uerba pro
ferat eleganter simulatio tunc
cordis eius ex sub sequentibus ac
tibus intelligitur Non enim ex
uerbis sed ex uirtutibus homo co
probatur demum quam pluri
m callide uicia sua celare festi

nat et apud
ans glorie
fidam deu
tes protuler
innumesim
bus uenit
non uenit
tulit mal
dele potus
wasatur
perulit m
nabitur qu
mala in die
nabitur Ne
ms suuigra
ner uigra
emollant

nat et apud quosdam ignaros in
 amis glorie uidentur mirabiles
 sed cum de uentris sui sinu serpen
 tes protulerint a tactu morsu ei
 guttunt et in palam omni
 bus ueniunt quia occultum e
 q non reueletur **S**i quis tibi in
 tulerit mala ne uelis uasa sed
 dolo potius pro eo quia deus illi
 uasificat **Q**ui enim patienter
 pertulerit mala in futuro coro
 nabitur qui autem intulerit
 mala in die mala ut reus dap
 nabitur **N**e pro carnalibus dap
 nis frangatur animus tuus
 nec uigorem patientie uos cadu
 te emolliant sed tunc potius dap

num si a proposito tuo retardaueris
Et quando te peccato obnoxium
fenseris ad penitentiam conuertere
non confundaris. **C**um enim pe
nituerit hic in nouissimo non pe
nitabit clementer enim ad peni
tentiam confugientes suscipit
Sed ne in misericordia domini factus p
ccatis peccata augeas ne uelis di
cere donec iugeat etas mea car
nis concupiscentiam exercebo
et postremo in senectute malorum
meorum penitentiam geram
pauis est enim dominus et mul
tum misericors nec ultra facinor
um meorum memorabitur
Noli taliter cogitare fili qd summa

fulmina est hoc
Cum enim homi
nis sui Non
tate abbat luc
dies sic et in d
gatur et ma
nate homo d
omni redere
omni in iust
domino Sed
nitentiam con
cordos tuos u
es Cum enim
est ad iusticia
peruenit et
quiescit domi
fidei delinere

stulticia est hoc in mente contempe
Cum enim hominum nouit diem
 exitus sui. Non enim omnes in senec-
 tute ab hac luce ingrabitur sed
 diuersis etatibus de hoc seculo mi-
 gratur et in quibus actibus uo-
 catur homo. De eisdem enim rati-
 onem reddere necesse est. Nemo
 enim in inferno confitebitur
 domino. **S**ed tu memoratus ad pe-
 nitentiam conuerti semper ante
 oculos tuos ueretur ultimus di-
 es. **C**um enim diluuiolo surrex-
 eris ad uesperum te ambigens
 peruenire et cum in lectulo ad-
 quiescendum te posueris noli
 confidere de huius aduentu et san-

line te potens refrenare ab om-
nibus uicys **S**emper enim cor
tuum promissa celestia medite-
ur ipate semper ad uirtutis uia
pronocent **E**sto uir talis in ope-
ribus bonis qualem te uis futu-
rum pomodum **O**mnia terre-
na que possides in futuram teli-
mansiones tranffer ut cum ibi
pro uertus fueris fruatur bonis
celestibus **B**onorum operum
sumptus mitnere prepara-
ut incunctanter libenterq; tu
uocatus fueris pergas ad dnm
Tunc cum carnis uinculo aia
tua fuerit absoluta mox iucur-
sum tuum angelorum thons

occurrat omniumque sanctorum
 agmina munitur misericordie am-
 plexibus et te ad adorandum ve-
 rum iudicem perducant. Tunc
 erit tibi pax in quo et summa
 securitas nec timebis ultra
 iacula ignita dyaboli non tibi
 timorem non terrorem inania
 et barbarorum inmanitas ne
 formidabile hostes ferocissimos
 qui capiunt animas uigilare
 non ferrum non ignem non
 faciem tentulentium tormentorum
 non famem non sitim non mil-
 lam carnis egredimentum. Non
 metues insidias hominum ne
 insidias malignorum nec uerba

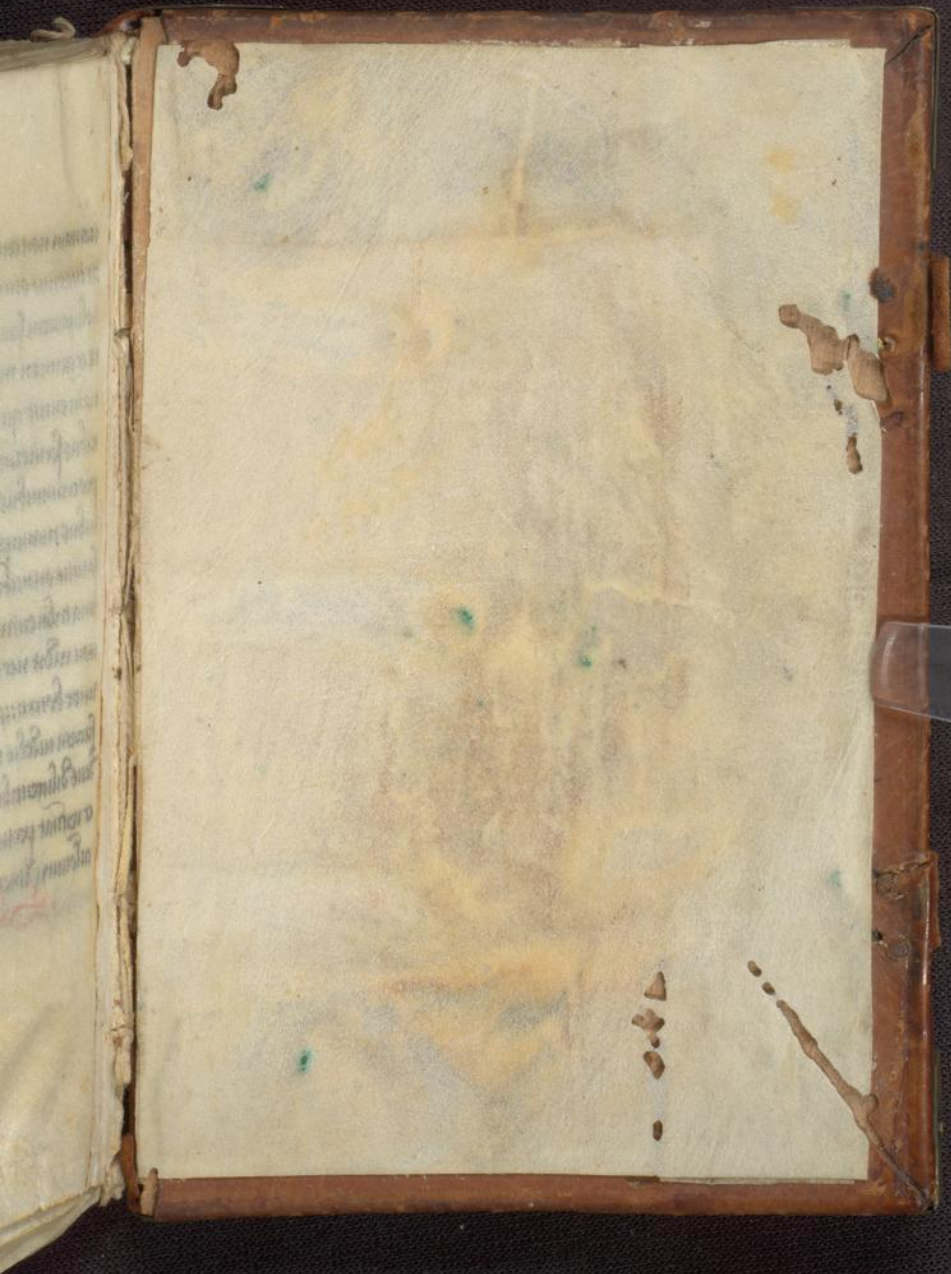

uenerata mulierum lupanari
arum nec ultra aduersabitur ca
ro spiritu nec ullum timebit
pencilum sed cum carne abie
ctus factam tunc spiritus sanc
tribuet tibi celestibus mansi
onem cui tu paulo ante intra
corporis tui hospitium parauas
mansionem et letus gaudens
futuri iudicii diem expectans
in quo singulorum anime pro
suis actibus recipient merita
Sed frustra tunc peccatores et
ampli penitentibus nec ullam
requiem poterunt inuenire
Papaces et avari flebunt ama
rissime sed malorum suorum

nemam non consequentur In luc
 tu maximo omnes qui carnes sue
 voluptatem secuti sunt et in erro
 re et gemitu magno in sempiter
 num erunt qui in carnis et passio
 nibus serueant Et cum hi oēs
 pro criminibus suis gedemne ut
 in bus mancipati fuerint tibi cu
 sanctis omnibus sempiterna p
 mia tribuentur et quod oculus
 non uidit nec auris audiuit nec
 in cor hominis ascendit facie ad
 faciem uidebis que preparauit
 Deus diligentibus se Qui uiuit
 et regnat per infinita secula se
 culorum Amen.

1864.
 Soli. Deo.

Fragment of a handwritten manuscript page with Latin text, partially obscured by the binding and the color chart.

